

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
Katedra historie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**První mezi plzeňskými domy
Historie renesanční radnice v Plzni**

Jakub Heicl

Vedoucí práce : PaedDr. Helena Východská
Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval (a)
samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 22. dubna 2013

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Chtěl bych poděkovat PaedDr. Heleně Východské za odbornou pomoc při zpracování této bakalářské práce, za její užitečné připomínky a podnětné rady.

OBSAH

ÚVOD	3
1. Regionální literatura	6
1.1 Přehled odborné literatury k plzeňské radnici.....	6
1.2 Přehled použité literatury	8
2. Historie plzeňské radnice	13
2.1 Období před vybudováním plzeňské radnice	13
2.2 Období italského mistra Giovanniho de Statia	14
2.3 První plzeňské století s novou dominantou města	15
2.4 Vláda českého krále Rudolfa II. v Plzni	17
2.5 Plzeňská radnice v období po třicetileté válce	18
2.6 19. století - století plné změn	20
2.7 20. století - plzeňská radnice a její nová tvář	22
2.8 Současná doba - plzeňská radnice očima dnešních obyvatel	23
3. Nejvýznamnější etapy z dějin plzeňské radnice	24
3.1 Přehled nejvýznamnějších etap spojených s plzeňskou radnicí	24
3.2 Výstavba nového radničního domu	27
3.3 Císař Rudolf II. v Plzni	28
3.4 Významní plzeňští primasové	31
4. Výzkumná část	33
4.1 Dotazník k empirickému výzkumu s tématem plzeňská radnice	34
4.2 Vyhodnocení daného dotazníku	37
4.3 Občanské povědomí o historii plzeňské radnice	46
ZÁVĚR	47
SUMMARY	50
SEZNAM ZDROJŮ	51
PŘÍLOHA	52

ÚVOD

Plzeňská radnice vždy tvořila neodmyslitelnou dominantu nejdůležitějšího a nejrepresentativnějšího prostoru města Plzně, kterým je Náměstí Republiky. Historie této významné stavby, přestože není součástí dějin města Plzně od jejich úplného počátku, je jednoznačně a nepochybně spjata se všemi důležitými událostmi, které v minulosti tvořily dějiny města Plzně.

Téma předkládané bakalářské práce **“První mezi plzeňskými domy - Historie renesanční radnice v Plzni“** v sobě přirozeně skrývá jak vlastní historii této významné plzeňské budovy, tak i informace o dalších objektech, které s plzeňskou radnicí historicky souvisejí, resp. jsou s budovou plzeňské radnice stavebně propojeny.

Ve své absolventské práci se snažím dosáhnout splnění několika následujících dílčích cílů. Základním a klíčovým cílem pro mne bylo shromáždění, zpřehlednění a systematizace informací o historických událostech a meznících, spojených s budovou plzeňské radnice. Dalšími cíli bylo shromáždění a utřídění jak informací o osobnostech spojených s historií plzeňské radnice, tak i informací o všech architektonických podobách, kterými během své existence budova plzeňské radnice postupně procházela. Závěrečným velmi důležitým cílem mé absolventské práce bylo zjištění, jakým způsobem a do jaké míry se historický význam budovy plzeňské radnice odrazil v povědomí současných Plzeňanů. Aktuální průzkum znalostí občanů města Plzně na téma historie plzeňské radnice včetně interpretace výsledků tohoto průzkumu považuji za vyvrcholení a za největší přínos předkládané bakalářské práce.

Svou bakalářskou práci jsem za účelem vyšší přehlednosti shromážděných informací formálně rozčlenil do následujících čtyř tématicky a obsahově relativně samostatných kapitol.

V první kapitole **“Regionální literatura“** analyzuji veškerou v současné době dostupnou literaturu, která se zabývá, i když někdy pouze okrajově, historií budovy plzeňské radnice. Každému literárnímu dílu jsem věnoval samostatnou dílčí část kapitoly a na konci kapitoly jsem provedl celkové zhodnocení uvedené odborné literatury, kterou se mi podařilo získat.

Přestože k tématu “plzeňské radnice“ existuje jak pro náhodného návštěvníka, tak pro odborného badatele několik informačních zdrojů, jsem přesvědčen, že moje bakalářská práce představuje do značné míry novou hodnotu. Je to především proto, že informace o plzeňské radnici ještě nebyly zcela uceleny pod jednou odbornou publikací. Existují příručky nebo brožury o plzeňské radnici, ovšem, podle mého názoru, se jedná pouze o pár základních historických údajů. Například publikace Bohuslava Čapka - Plzeňská radnice nebo publikace Anny Hostičkové - Špendlíky historie na mapě Plzně. V těchto příručkách se čtenář dozvídá základní historické údaje z dějin plzeňské radnice, které by však, podle mého názoru, mohly být ještě doplněny. Naopak kniha Dějiny Plzně v datech je velice rozsáhlá publikace, kde lze nalézt mnoho historických zpráv o plzeňské radnici. Publikace se však zabývá dějinami celého města, takže informace o plzeňské radnici jsou rozptýlené a určitá konkrétní fakta se v knize velice obtížně hledají. Viz kapitola č. 1 Regionální literatura.

Ve druhé kapitole “**Historie plzeňské radnice**“ jsem vytvořil ucelený přehled všech dostupných historických zpráv, které mají přímý vztah k budově plzeňské radnice, jak v užším krajském resp. západočeském měřítku, tak i v širším celoevropském pohledu. V kapitole jsem rozebral veškeré získané historické informace o budově plzeňské radnice, datované od roku 1554 až do naší současnosti. V závěru kapitoly jsem, na základě analýzy a vyhodnocení všech získaných informací, popsal aktuální stav historické budovy plzeňské radnice na počátku 21. století.

Ve třetí kapitole “**Nejvýznamnější etapy z dějin plzeňské radnice**“ se snažím upozornit na několik vybraných období z historie plzeňské radnice, která považuji za nejdůležitější nebo z určitých důvodů za nosná pro historický vývoj města Plzně. Podstatnou a nedílnou součástí této problematiky jsou osobnosti, které své životní osudy spojily s dějinami radnice, přestože mnohdy je budova plzeňské radnice “pouze“ pojítkem mezi osudy jednotlivců a celého města. Do této kapitoly jsem na základě uvedeného kritéria vybral významné historické osobnosti jako architekta Giovanni di Statia, císaře Rudolfa II. nebo purkmistra Martina Kopeckého. Třetí kapitola předkládané bakalářské práce přirozeně obsahuje i některé významné momenty ze současnosti budovy plzeňské radnice.

Čtvrtá kapitola, která má název “**Výzkumná část**“, je založena především na empirickém výzkumu. Jako hlavní aplikovanou výzkumnou metodu jsem zvolil písemný dotazník,

který jsem sestavil s přímým zaměřením na téma předkládané bakalářské práce, kterým je historie renesanční radnice v Plzni, a na odraz historie plzeňské radnice jak v obecném povědomí, tak v historických znalostech, tak i společenském přístupu vybraného vzorku plzeňských občanů z různých věkových kategorií a z různých společenských skupin.

Při zpracování předkládané bakalářské práce jsem se snažil plně využít veškerých v praxi osvědčených písemných pramenů, které mají určitou, i když někdy pouze okrajovou, informační návaznost na budovu plzeňské radnice. Od populárně vědecké odborné literatury přes vědecké spisy ze státní vědecké knihovny a velmi cenné historické materiály, uložené v archivu města Plzně, jsem se postupně propracoval až k vlastnímu jádru zkoumaného a zpracovávaného tématu, kterým byla historie renesanční radnice v Plzni.

Informace, uvedené v kapitole o historii plzeňské radnice, jsem sestavil přísně chronologicky za účelem vzniku přehlednějšího textu absolventské práce. Pro další kapitolu, ve které jsem se podrobně zabýval všemi významnými událostmi, které jsou spjaté s historií renesanční radnice v Plzni, jsem čerpal především z historických dokumentů, uložených v archivu města Plzně.

Další pracovní metodou byl pro mne terénní výzkum, při kterém jsem se snažil nashromáždit názory plzeňského obyvatelstva a fotografie, spjaté s plzeňskou radnicí. Vybrané fotografie jsou umístěny v příloze této bakalářské práce.

Posledním výstupem předkládané práce je dotazníkový průzkum. Empirický výzkum jsem sestavil, zadal a vyhodnotil za účelem zjištění historického povědomí plzeňských obyvatel o této stavbě, která je všeobecně považována za jednu z nejvýznamnějších v Plzni. Výsledky empirického výzkumu jsou vyobrazeny v grafech ve čtvrté kapitole viz výzkumná část.

Hodnotu své bakalářské práce spatřuji především ve shromáždění, zpřehlednění a interpretaci historických informací o plzeňské radnici. Za důležitý a tvůrčí výstup předkládané absolventské práce dále považuji výsledky empirického výzkumu, jehož závěry byly pro mne v jistém smyslu šokující.

1. REGIONÁLNÍ LITERATURA

1.1 Přehled odborné literatury k plzeňské radnici

- ČEKANOVÁ, Markéta, *Plzeňská radnice*, nakladatelství Statutární město Plzeň, 2008
- ČAPKA Bohuslav, *Plzeňská radnice*, nakladatelství ČTK – pressfoto, Praha, 1980
- HOSTIČKOVÁ, Anna, *Špendlíky historie na mapě Plzně*, nakladatelství útvar koncepce města Plzně, 2007
- Kolektiv autorů, *Dějiny Plzně v datech*, nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2004
- Kolektiv autorů, *Dějiny Plzně I.*, Západočeské nakladatelství, Plzeň, 1965
- Kolektiv autorů, *Dějiny Plzně II.*, Západočeské nakladatelství, Plzeň, 1967
- Kolektiv autorů, *Dějiny Plzně III.*, Západočeské nakladatelství, Plzeň, 1981
- MADEROVÁ, Marie; Mazný Petr, *Plzeň očima Ladislava Lábka*, nakladatelství Starý most, Plzeň, 2003
- KRČMÁŘ, Luděk, *Plzeň Na přelomu věků*, nakladatelství NAVA, Plzeň, 2000
- Kolektiv autorů, *Plzeň 1880-1935*, nakladatelství Starý most, Plzeň, 1999
- Kolektiv autorů, *Plzeň 1935-1965*, nakladatelství Starý most, Plzeň, 2000
- Kolektiv autorů, *Plzeň 1965-2000*, nakladatelství Starý most, Plzeň, 2002
- Kolektiv autorů, *Plzeňané I. 1900-2000*, nakladatelství Starý most, Plzeň, 2001

- Kolektiv autorů, *Plzeňané II. 1900-2000*, nakladatelství Starý most, Plzeň, 2001
- HORA – HOREJŠ, Petr. *Toulky českou minulostí (díl 3)*, Praha, 1994
- JANÁČEK, Josef. *Rudolf II a jeho doba*, Praha, 1997

Internetové zdroje :

- <http://www.plzen.eu/>
- <http://www.virtualtravel.cz/plzen/plzenska-radnice.html>
- <http://www.plzeňskaradnice> - obrázková příloha

1.2 Přehled použité literatury

ČEKANOVÁ, Markéta, *Plzeňská radnice*, nakladatelství Statutární město Plzeň, 2008

Jedná se o stručnou příručku, která mapuje dějiny plzeňské radnice. Tato příručka je chronologicky uspořádána. Nevýhodou této příručky jsou nestránkované listy. Velice přehledně jsou zde vyobrazeny prostory radničního domu a jejich architektonický vývoj. Autorka klade důraz na sgrafity na přední straně fasády radničního domu. Tato stručná, ale velmi užitečná příručka o plzeňské radnici, patří k literatuře, která poukazuje pouze na renesanční dominantu plzeňského kraje.

ČAPKA, Bohuslav, *Plzeňská radnice*, nakladatelství ČTK – pressfoto, Praha, 1980 :

Příručka od **Bohuslava Čapky** o plzeňské radnici, by se dala v mnoha ohledech, přirovnat k příručce o plzeňské radnici od **Markéty Čekanové**. Příručka se věnuje také chronologicky uspořádané historii o tomto plzeňském domu. Také tato příručka není stránková. Jelikož je historie o plzeňské radnici v této příručce uvedena pouze do počátku dvacátého století, tak na rozdíl od příručky od Markéty Čekanové vůbec nesnižuje kvalitu této brožované publikace její starší vydání.

HOSTIČKOVÁ, Anna, *Špendlíky historie na mapě Plzně*, nakladatelství útvar koncepte města Plzně, 2007 :

V této příručce je velice názorně vyobrazena celá budova radničního domu i císařského domu, který stojí vedle radnice (z plzeňského náměstí po levé straně). Autorka si dala záležet na detailech radničního domu. Jedná se, podle mého názoru, o užitečnou brožuru z pohledu architektury a výstavby plzeňské radnice, naopak z pohledu historického bych doporučoval jinou odbornou literaturu.

Kolektiv autorů, *Dějiny Plzně v datech*, nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2004 :

Tato kniha patří k nejvýznamnějším knihám, které byly napsány o historii města Plzně. Kolektiv autorů v čele s **Ivanem Martinovským** sepsal dohromady příslušné události v datech od prehistorického období až do roku 2004. Jedná se tedy o syntetické dějiny města Plzně. Mnoho historických dat v knize má historickou vazbu k radničnímu domu a také k dnešnímu Náměstí Republiky. V knize je velice podrobně sepsána historie města Plzně. Od 16. století, kdy dostala radnice svoji novou tvář, je kniha sepsána velmi podrobně, autoři zde zachycují historické události po dnech. Jedná se sice o knihu, kde není hlavním tématem pouze plzeňská radnice, ovšem souvislost historických údajů je zde značná. Jelikož jsou v knize uvedeny historické údaje o městě Plzni, je logické, že nejvíce informací se dochovalo z 19. a 20. století. Tato dvě století tvoří v knize většinu informací. Zajímavé je i období při stavbě nové renesanční radnice nebo za vlády **Rudolfa II.** . Ve své bakalářské práci jsem použil nejvíce odkazů právě na tuto knihu, jelikož, podle mého názoru, tato kniha představuje nejpřehlednější zdroj, který popisuje dějiny plzeňské radnice, ale zároveň i celého města Plzně.

Kolektiv autorů, *Dějiny Plzně I. II. a III.*, Západočeské nakladatelství, Plzeň, 1965, 1967, 1982 :

Tato trilogie popisuje dějiny královského města Plzně. První dva díly sepsal významný plzeňský historik Miroslav Bělohlávek a třetí díl, který uzavírá tuto trilogii, napsal již Vladimír Brichta. První díl popisuje události od počátku založení města až do roku 1788. Druhý díl se zabývá historickými fakty z let 1788 až 1918. Poslední třetí díl se zabývá historickými událostmi města Plzně v letech 1918 až 1948. Bohužel tato trilogie o historii města má podle mého mínění upadající ráz. První díl je, podle mě, velice kvalitně napsaný. Druhý díl má jisté nedostatky a u třetího dílu se domnívám, že kniha byla již takovým dodatkem. Ovšem cenné informace o radniční budově zde čtenář jistě nalezne.

MADEROVÁ, Marie; Mazný Petr, *Plzeň očima Ladislava Lábka*, nakladatelství Starý most, Plzeň, 2003 :

Tato kniha popisuje město Plzeň pohledem významného kulturního historika, národopisce a muzeologa **Ladislava Lábka**. Kniha mohla být vydána díky bohatým sbírkám tohoto zakladatele plzeňského národopisného muzea. Fotografickou dokumentaci plzeňských památek doplňují stručné, ale výstižné komentáře. Část knihy je věnována plzeňskému náměstí a také plzeňské radnici. Pro moji bakalářskou práci byly z této knihy nejdůležitější zejména fotografie Ladislava Lábka. Na první fotografii je zachycena plzeňská radnice před rokem 1908 a na druhém snímku je zdokumentována plzeňská radnice po roce 1912, kdy došlo k výrazné rekonstrukci plzeňské radniční budovy.

KRČMÁŘ, Luděk, *Plzeň Na přelomu věků*, nakladatelství NAVA, Plzeň, 2000 :

V této knize se autor zaměřil na Plzeň v období přelomu 19. a 20. století., což bylo pro moji práci velmi důležité z důvodu přestavby plzeňského radničního domu v letech 1908 až 1912 profesorem **Janem Koulou**. Kniha obsahuje fotografie, které zobrazují proměnu plzeňské radniční budovy právě na počátku 20. století. Navíc je kniha doplněna o historické údaje, které jsou spjaty s rekonstrukcí plzeňské radnice.

Kolektiv autorů, *Plzeň 1880-1935*, nakladatelství Starý most, Plzeň, 1999 :

O Plzni a plzeňské radnici existuje mnoho odborných knih. Zároveň existují také odborné příručky a časopisy. Ovšem v této knize nalezneme čtenář jedinečné fotografie historického jádra Plzně, přičemž na většině fotografií je zachycena budova plzeňská radnice a její blízké okolí. Právě na těchto fotografiích můžeme porovnat znatelné rozdíly, jak vypadala plzeňská radniční budova v roce 1900 a jaký vzhled získala v roce 1912 po její rozsáhlé rekonstrukci. (viz. str. 14-15)

Kolektiv autorů, *Plzeň 1935-1965*, nakladatelství Starý most, Plzeň, 2000 :

V této knize nalezneme zajímavé informace a fotografie především z dob protektorátní vlády za druhé světové války a z poválečné Plzně. Cenné jsou především fotografie historického jádra města. Jedná se o volné pokračování knihy *Plzeň 1880-1935*. Na knihu ještě navazuje *Plzeň 1965-2000*. Tato publikace sloužila v mé bakalářské práci pouze doplňkově, a to z hlediska uvedených historických fotografií.

Kolektiv autorů, *Plzeň 1965-2000*, nakladatelství Starý most, Plzeň, 2002 :

Tato kniha mapuje proměnu města Plzně a jejích dominant, v našem případě i radniční budovy před a následně i po roce 1989. Kniha je oproti starším obohacena o letecké snímky. U fotografií s radnicí je zřetelně vidět, o kolik převyšuje jiné budovy na Náměstí Republiky. Ovšem od významné rekonstrukce Jana Kouly na počátku 20. století se již charakteristika plzeňské radniční budovy významně nezměnila.

Kolektiv autorů, *Plzeňané I. 1900-2000*, nakladatelství Starý most, Plzeň, 2001 :

Tato kniha zachycuje Plzeň i plzeňskou radnici v různých momentech její historie. Právě proto nalezneme čtenář v knize historické údaje a fotografie významných městských objektů. V knize je zachycena jak budova plzeňské radnice, tak i různé místnosti radničního domu. Čtenář v knize nalezneme fotografie, na které purkmistr Václav Peták a plzeňští radní drží minutu ticha při úmrtí císaře Františka Josefa I a také fotografie, které zachycují další významné události spojené s plzeňskou radnicí. Kniha byla vytvořena jako první díl, jelikož dokumentuje pouze události z první poloviny 20. století. Autoři už při vzniku knihy věděli, že kniha bude ještě pokračovat druhým dílem.

Kolektiv autorů, *Plzeňané II. 1900-2000*, nakladatelství Starý most, Plzeň, 2001 :

Druhý díl o plzeňském obyvatelstvu a stavebních památkách není, stejně jako první díl, klasickou kronikou města, ale jakýmsi přehledem období druhé poloviny 20. století.

V knize je zdokumentována postupná proměna historického jádra od totalitního režimu přes sametovou revoluci až k Plzni při výročí 700 let od založení města.

HORA – HOREJŠ, Petr, *Toulky českou minulostí (díl 3)*, Praha, 1994 :

V této knize věnoval autor několik stran knihy výlučně plzeňské renesanční dominantě. Nejvýraznější část se zabývá především architekturou budovy od 16. století až do 20. století. Také jsou zde zmíněny významná období budovy, která se stala sídelním místem pro město Plzeň. Kromě vlády Rudolfa II. z plzeňské radnice je zde popsáno i 19. století, které přineslo mnoho významných rozvojových změn.

JANÁČEK, Josef. *Rudolf II a jeho doba*, Praha, 1997 :

Kniha Rudolf II. a jeho doba se zabývá celou vládou císaře Rudolfa II. Pro moji bakalářskou práci ovšem byla podstatná především kapitola, která popisuje císařovu vládu v letech 1599 až 1600, kdy císař Rudolf II. vládl celé habsburské říši právě z Plzně. K Plzni a plzeňské radnici se váží i jiné kapitoly z této knihy, ale pouze okrajově. Kapitola o císařově vládě z Plzně byla velkým přínosem do mé bakalářské práce. Autor zde celkem podrobně popisuje, čemu se v Plzni věnoval a jak zde s celým svým dvorem pobýval. Více než radniční dům a je zde zmiňován Císařský dům (z plzeňského náměstí po levé straně), který byl s radnicí propojen a právě v tomto domě císař pobýval, a proto dnes nese název Císařský dům. Kniha je z mého pohledu velice objektivní a historicky přesná.

2. HISTORIE PLZEŇSKÉ RADNICE

2.1 Období před vybudováním plzeňské radnice

Královské město Plzeň bylo založeno až roku 1295 králem **Václavem II.** Ve dvou různých rukopisech se dochovaly přípisky z 15. století, které shodně uvádějí, že roku “1295 byl založen a postaven Nový Plzeň“ ¹. Do 16. století se totiž užíval název Plzeň jako maskulinum. Mělo sloužit především jako křižovatka významných obchodních cest. V této době ² již mělo, podle ověřených písemných zdrojů, město Plzeň kolem 300 domů. Na místě dnešní renesanční radnice stál klasický městský dům.

Ve 13. století bychom plzeňskou radnici hledali marně. Vrchní představitelé města, totiž jednali přímo v domech samotných konšelů. Podle jedné z nejstarších dochovaných zpráv ³ zasedali konšelé v domě č. p. 107 na východní straně náměstí vedle Chotěšovského domu.

Až v roce 1487 získali radní dům ⁴ na severní straně pro výstavbu pozdější radnice. Významným datem pro plzeňskou radnici je 22. červen 1496, kdy zde poprvé zasedala městská rada. Na počátku 16. století došlo v Plzni k řadě požárů, které poškodily také radnici. Právě nebezpečné požáry byly jedním z důvodů pro výstavbu nové plzeňské radnice ⁵.

---

1 Jedná se o období : 1295 –1555, viz. ČEKANOVÁ, Markéta. *Plzeňská radnice*, Plzeň, 2008, nestr.

2 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 15

3 První zmínka o radnici pochází z roku 1415

4 Radní odkoupili dům od měšťana **Jana Kumpána**

5 ČAPKA, Bohuslav. *Plzeňská radnice*, Praha, 1980, nestránkováno

2.2 Období italského mistra Giovanniho de Statia

Plzeňská radnice patří mezi nejvýznamnější renesanční stavby severně od Alp. Jedná se o výjimečnou stavbu s mimořádnou architektonickou hodnotou. Z městských zdrojů⁶ víme, že plzeňská městská rada požádala jistého „*Vlacha*“ dne 18. března 1555 o měření budovy. Tím mužem nebyl nikdo jiný, než **Giovanni de Statia**⁷.

Tento zkušený architekt zvolil cestu kompromisu. Ve stylu italské renesance navrhl novou stavbu do starých základů budovy. Nová stavba byla také vybavena sedlovou střechou, kvůli drsnějším klimatickým podmínkám, které nebyly v renesanční Itálii obvyklé. Z městských archivů je známo, že dne 25. listopadu 1556 došlo k prvnímu zasedání městské rady v nové renesanční radnici⁸. V té době ještě radnice nebyla dostavěna.

Konec přestavby trval až do roku 1558. O tomto tvrzení nás přesvědčuje i přední strana radnice, kde nalezneme nápis, že radniční budova byla vystavěna, *léta Páně 1558*. 12. prosince roku 1559 bylo provedeno konečné účtování za výstavbu nové radnice⁹. Městská rada vyúčtovala staviteli Giovannimu de Statiovi za výstavbu radničního domu 200 kop grošů míšenských. Jednalo se o jednorázovou platbu, jelikož nikdy předtím nebyla vyplacena žádná záloha. Zajímavostí je, že italský architekt Giovanni de Statia, koupil radniční budovu a až do roku 1565 budovu přestavoval. Z doby, kdy radniční budovu spravoval Giovanni de Statia, pochází například i portál s letopočtem.

---

6 Tabule ve výstavní síni – Plzeňská radnice

7 ČEKANOVÁ, Markéta. *Plzeňská radnice*, Plzeň, 2008, nestránkováno

8 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 57

9 ČAPKA, Bohuslav. *Plzeňská radnice*, Praha, 1980, nestránkováno

2.3 První plzeňské století s novou dominantou města.

Královské město Plzeň bylo i v tomto (pro Evropu) těžkém období ve velkém rozkvětu. Katolické Plzni se dostávalo podpory od Habsburského rodu, především v těžších letech reformace. Jedná se o jeden z historických faktorů, který vedl k rozkvětu celého města Plzně. Již zmíněná přestavba městské radnice proběhla v letech 1555 až 1558. Plzeňská radnice byla častým objektem, který navštěvovali nejmocnější představitelé říše.

V roce 1566 byla vystavěna plzeňským měšťanem **Janem Vlachem** renesanční kamenná kašna před radničním domem ¹⁰. Kašny na náměstí republiky se stavěly již dříve. 9. března 1575 vydal plzeňský purkmistr s radou města Plzně diplom, ve kterém spojili cechy zlatníků, konvářů, malířů a truhlářů v jeden společný cech ¹¹. V červnu 1575 nařídil císař Maxmilián II., aby byl zatčen plzeňský radní písař Petr Kříž, který v závislosti na Českou konfesi napsal žádost o povolení evangelického náboženství. Ovšem učinil tak bez souhlasu plzeňské rady. Plzeňská rada se poté císaři omluvila a plzeňský písař Petr Kříž byl uvržen do vězení. Později byl z vězení propuštěn, ale zároveň byl propuštěn ze služeb na plzeňské radnici.

Poté již za vlády Rudolfa II. byl vypovězen z města Plzně dne 7. července 1577. V roce 1575 navštívil plzeňskou radnici samotný císař **Maxmilián Habsburský**. Tato návštěva se týkala zejména získání privilegií pro město a zároveň si císař chtěl získat na svou stranu plzeňskou šlechtu. Ovšem až za Maxmiliánova syna Rudolfa II. získala plzeňská radnice světový význam ¹². Velice důležité datum v dějinách královského města Plzně se datuje na 1. prosince 1578. Plzeňští radní získali poslední znak do plzeňského erbu. Papež Řehoř XIII. projevil uznání městu Plzeň za úspěšnou protireformaci a přidal do plzeňského znaku zlatý kříž vztyčený nad zelené trojvrší s nápisem *In hoc signo vinces* ¹³.

---

¹⁰ ČEKANOVÁ, Markéta. *Plzeňská radnice*, Plzeň, 2008, nestránkováno

¹¹ Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 59

¹² Viz. podkapitola 2.4 Vláda českého krále Rudolfa II.

¹³ latinský překlad – V tomto znamení zvítězíš

Dne 25. 11. 1582 byl na plzeňské radnici přijat gregoriánský kalendář. Plzeňská rada ho přijala kvůli autoritě papežské stolice i pražského arcibiskupa Martin Medka, který nařídil používání nového kalendáře ve všech městech na území Čech. Plzeňští radní byli první, kteří pražského arcibiskupa poslechli, ostatní města v té době nařízení prozatím nerespektovala ¹⁴. V listopadu roku 1589, nařídil císař Rudolf II., aby byla obnovena plzeňská rada. Místa plzeňských konšelů, kteří sídlili na radnici, měli obsadit pouze lidé katolické víry. 30. listopadu 1593 ¹⁵ zažila Plzeň dvě významné návštěvy. Nejprve přijel papežský legát a kardinál tridentský Ludvík se svým doprovodem. Cestoval z Říma do Prahy. Poté přijel i císařův bratr Maxmilián Štýrský. Oba dva zde byli pohoštěni a v Plzni také přespali. Druhý den byli oba dva návštěvníci přijati na radnici, kde slíbili městu svou přízeň.

Ve dnech 11. - 13. května 1596 se v Plzni zastavil samotný císař římský, král uherský a český Rudolf II. Se svým dvorem byl na cestě do Řezna. Městská rada toho využila a požádala císaře o povolení k zřízení skladu soli a železa ve městě. Jen za tento krátký pobyt byly náklady pro císaře a jeho dvůr 550 kop grošů míšenských ¹⁶. V průběhu 17. století plzeňskou radnici navštívili také například **Ferdinand II.**, **Ferdinand III.** nebo **švédský generál Königsmark**.

---

14 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 62

15 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 65

16 JANÁČEK, Josef. *Rudolf II. a jeho doba*, Praha, 1997, s. 355

2.4 Vláda českého krále Rudolfa II. v Plzni

Největší slávy se plzeňské radnici dostalo v letech 1599 až 1600, kdy zde pobýval i se svým dvorem samotný císař Rudolf II., a to od 14. září 1599 do 4. června 1600¹⁷. Hlavní příčinou císařovy cesty do královského města Plzně byla rozsáhlá morová epidemie, která sužovala hlavní město říše - Prahu. Císařův pobyt ve městě prakticky znamenal, že se královské město Plzeň stalo na 10 měsíců centrem celé habsburské říše. Rudolf II. byl ubytován v domě, který sousedil s radnicí¹⁸ a který patřil plzeňskému radnímu Jiřímu Krumlovskému z Hartenštejna. Právě v této době byl radní dům propojen s domem císařským. Vznikl zde například Velký trůní sál a další reprezentativní místnosti¹⁹. Rudolf II. si královské město Plzeň velmi oblíbil. Když morová epidemie odezněla, vrátil se Rudolf II. zpět na Hradčany do Pražského hradu.

Z dobových zpráv je však známo, že si panovník oblíbil město Plzeň, a proto v roce 1606 zde vybudoval své vedlejší sídlo. Císař zakoupil dům plzeňského radního **Jiřího Krumlovského z Hartenštejna** za 2 000 kop míšenských grošů. Rudolf II. zároveň koupil i vedlejší dům od Bernarda Tomáškovice. Spojením těchto dvou domů vznikl dnešní Císařský dům, který je po levé straně²⁰ propojen s plzeňským radním domem. Přestože císař Rudolf II. již v budoucnu do Plzně nikdy nezavítal, patří vláda Rudolfa II. v českých zemích k nejvýznamnějším etapám existence královského města Plzeň. V dnešní době si můžeme připomenout památku císaře Rudolfa II. na přední straně radního domu, kde je císař "zvěčněn" na sgrafitech mezi renesančními okny plzeňské radnice²¹.

---

17 HORA – HOREJŠ, Petr. *Toulky českou minulostí (díl 3)*, Praha, 1994, s. 124

18 Dnes nese název Císařský dům

19 ČAPKA, Bohuslav. *Plzeňská radnice*, Plzeň, 1999, nestránkováno

20 Myšleno pohledem na plzeňskou radnici z náměstí Republiky

21 JANÁČEK, Josef. *Rudolf II. a jeho doba*, Praha, 1997, s. 347

2.5 Plzeňská radnice v období po třicetileté válce

Stejně jako celá Habsburská říše byla i Plzeň po třicetileté válce velmi oslabena v ekonomickém i sociálním smyslu. Radniční budova se v tomto období jako celek již příliš neměnila. V roce 1652, přesněji 4. až 5. prosince navštívil Plzeňskou radnici císař **Ferdinand III.** s manželkou Eleonorou a synem (později Ferdinand IV.) Tato návštěva byla pouze jednodenní při cestě císaře do Řezna. Svou původní vnější podobu si plzeňská renesanční radnice zachovala dokonce i v době baroka. Interiéry radnice se však měnily. Například světnice rychtáře ²² byla kolem roku 1730 přestavěna a vznikly zde nástěnné malby s alegorickými výjevy, základem jejich kompozice je panovník. Autorem stropních fresek ve světnici rychtáře je Julius Lux. V 17. století vyobrazil sochař Jan Mejzlík oblíbeného ochránce městských práv sv. Rolanda. Jedná se o kopii sochy, která byla dříve na jedné z nedochovaných kašen na dnešním Náměstí Republiky. Současnou podobu sv. Rolanda nalezneme na fasádě Císařského domu ²³.

K historii budovy plzeňské radnice patří samozřejmě i řada dalších významných osobností 17. století. V tomto smyslu je třeba zmínit návštěvu českého krále **Leopolda I.** V roce 1658 se zde český král zastavil se svým průvodem při cestě do Frankfurtu nad Mohanem. Tato cesta byla velice důležitá, jelikož Leopold se ve Frankfurtu nad Mohanem stal císařem. Také proto byla jeho cesta velkolepá. Císař Leopold se do královského města Plzně podíval se svou družinou ještě v roce 1673, opět se jednalo o zastavení při cestě po říši. Plzeňský primátor Pavel Martinec položil 7. listopadu 1680 základní kámen při výstavbě morového sloupu na dnešním Náměstí Republiky před Císařským domem. V roce 1695 byl v radním domě vynesena rozsudek nad hlavním chodským vůdcem lidového povstání **Janem Sladkým Kozinou** ²⁴.

---

²² Dnešní Salonek na plzeňské Radnici

²³ ČEKANOVÁ, Markéta. *Plzeňská radnice*, Plzeň, 2008, nestránkováno

²⁴ ČEKANOVÁ, Markéta. *Plzeňská radnice*, Plzeň, 2008, nestránkováno

V roce 1736 přicestovala na plzeňskou radnici císařská renovační komise, která na radnici hodnotila stav plzeňského městského archivu. Po kontrole zde komisaři vydali předpis, jak má být v budoucnosti archiv spravován. V roce 1774 navštívil Plzeň dvakrát Josef II. (v té době ještě spoluvladař s Marií Terezií). Jednalo se o inspekční cesty po celých Čechách. Významné datum je dozajista 12. září 1781, kdy se na plzeňské radnici stal primasem František Franta. Důležité datum je to především proto, že s novým primasem se obnovil i dvanáctičlenný konšelský úřad. Mezi nejvýznamnější rychtáře a později purkmistry této doby na plzeňské radnici patřili především Šebestián Pechovský ²⁵, Matěj Hauf a Šimon Plachý z Třebnice ²⁶.

V roce 1788 bylo na radnici přijato tzv. zřízení regulovaného magistrátu. Tímto diplomem zanikla klasická samospráva města. Tento magistrát se sídlem na plzeňské radnici tvořil purkmistr, pět radních a další úředníci, kteří byli placeni městem, ale zároveň byli odpovědni státu. Vykonávali politickou správu celého kraje, zároveň měli i soudní pravomoc. V roce 1797 byla dvorským dekretem omezena volitelnost členů tohoto plzeňského magistrátu, čímž byly na radnici zrušeny měšťanské výbory a magistrátní rady. Navíc purkmistr, který se osvědčil, byl po čtyřech letech volebního období ve funkci automaticky prodloužen kontrakt, čímž vznikla instituce doživotních purkmistrů ²⁷. V prosinci roku 1799 zde pobýval legendární ruský vojevůdce **Alexander Vasiljevič Suvorov**. Ve městě to vyvolalo vlny nadšení a projevovaly se zde i slovanské tradice.

---

25 Pechovský dům – vedle císařského domu, rohový dům na Náměstí republiky a Dominikánské ulic

26 ČAPKA, Bohuslav. *Plzeňská radnice*, Plzeň, 1999

27 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 109-110

2.6 19. století - století plné změn

Nejen plzeňská radnice, ale i celé historické jádro města Plzně prošlo v 19. století významnými změnami. Například k hlavní změně došlo, když byly zbořeny městské hradby. Jedním z nejvýznamnějších plzeňských purkmistrů této doby se stal Martin Kopecký²⁸. Právě za jeho působení v Plzni byly zbořeny hradby královského města Plzně nebo stál u zrodu Městského pivovaru. Dalšími plzeňskými purkmistry 19. století, které historie oceňuje jako koncepční a aktivní, jsou např. poslanec zemského a říšského sněmu Josef Krofta nebo další významný český politik Václav Peták.

V roce 1808 byl přijat na radnici dvorský dekret, který zcela zrušil volbu plzeňských radů. Tento dekret ukončil přeměnu regulovaných magistrátů ve státní úřady. V roce 1820 uvítala slavnostně vyzdobená radnice císaře **Františka I.** i s jeho rodinou. Tento panovník navštívil Plzeň ještě v letech 1827, 1835, 1840, 1841 a 1847. Ještě téhož roku (1820) byla přistavěna k zadnímu traktu plzeňské radnice městská trestnice. V zadním traktu plzeňské radnice se též dříve nalézal krajský kriminální soud. Zadní křídlo plzeňské radnice bylo v roce 1822 rekonstruováno z původní renesanční šatlavy²⁹. Dnes nalezneme v těchto prostorách Městský archiv. Na počátku roku 1823 navštívil radnici, při svém pobytu v Plzni, také ruský car Alexander I.. 31. března 1828 byl jmenován plzeňským purkmistrem Martin Kopecký, který patří bezesporu k nejvýznamnějším purkmistrům královského města Plzně. Na počátku září 1835 navštívil Plzeň nový český král Ferdinand V.. Město navštívil z ryze osobních důvodů, například byla zinscenovaná selská svatba v klasických plzeňských krojích.

Plzeňský magistrát se sídlem na radnici převzal dne 4. prosince 1847 přímou politickou a soudní správu nad obyvateli města³⁰. Pod plzeňský magistrát spadalo 29 vesnic. Během roku 1850 došlo k mnohým změnám na politické scéně. V platnost vstoupila nová organizace krajské vlády v čele s prezidentem. Na tyto nové události navazuje i nově zřízený krajský soud, který vznikl 1. července 1850 se sídlem na radnici. Navazoval na zrušený regulovaný magistrát, který zanikl k 30. červnu 1850 a při této příležitosti se odebral na zasloužený odpočinek poslední purkmistr tohoto magistrátu Martin Kopecký. Již 5. září došlo k volbě nového plzeňského purkmistra, jímž se stal **František Vanka**.

28 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 114-121

29 ČAPKA, Bohuslav. *Plzeňská radnice*, Plzeň, 1999

30 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 117-118

V letech 1850 až 1902 měl své sídlo na radnici c. k. krajský soud. V této době zde sídlila také **městská spořitelna**. Až pak byla radnice radikálně přebudována (viz následující kapitola 2.7 20. století – plzeňská radnice a její nová tvář). Dne 15. května 1855 byla zrušena krajská vláda, ale ihned byla nahrazena krajským úřadem, ten sídlil stejně jako krajská vláda v prostorách plzeňské radnice ³¹. 3. ledna 1857 zahájila činnost plzeňská městská spořitelna, která sídlila až do osmdesátých let 19. století na plzeňské radnici. Nové volby do obecního zastupitelstva se konaly v únoru roku 1861 a novým plzeňským purkmistrem se stal **Jan Maschauer**. Tento purkmistr sice pocházel z německého rodu, ovšem mezi plzeňským obyvatelstvem se těšil velké přízni. Ve volbách zvítězil ještě v roce 1864. V roce 1869 se stal součástí komplexu plzeňské radnice opět Císařský dům ³². V prostorách radnice byla zbudována také zasedací síň, která sloužila novému obecnímu zastupitelstvu.

Dne 7. září roku 1874 navštívil císař František Josef I. královské město Plzeň, jako první český král dorazil do města po železnici. Ovšem delší dobu strávil císař v Plzni až v roce 1885. Na přelomu srpna a září zde císař pobýval při velkých vojenských manévrech na Plzeňsku. V srpnu 1888 zemřel plzeňský purkmistr **František Pecháček**. Do týdne ho nahradil **Karel Houška**, který do té doby zastával funkci místostarosty. Ovšem již dalšího roku byl ve funkci purkmistra nahrazen **Josefem Kroftou**. 17. listopadu 1892 se stal novým plzeňským purkmistrem Václav Peták, který svůj post obhájil ještě v roce 1897 a 1909. 15. června 1899 vydal purkmistrovský úřad se sídlem v radním domě vyhlášku, podle které se směli přepravovat občané tramvají, a zároveň byl vydán jízdní řád ³³.

---

31 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 129

32 ČEKANOVÁ, Markéta. *Plzeňská radnice*, Plzeň, 2008, nestránkováno

33 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 163

2.7 20. století – plzeňská radnice a její nová tvář

První významné jméno spojené na počátku 20. století s plzeňskou radnicí je Jan Koula. Tento vynikající architekt provedl důkladnou rekonstrukci radniční budovy. V roce 1908 byla pod dohledem **Jana Kouly** potřebná rekonstrukce radnice zahájena, přičemž práce skončily v říjnu 1910³⁴. Občané královského města Plzně mohli poprvé spatřit novou fasádu, která je charakteristická do dnešní doby. Při opravě radničního domu byly pod podlahou ve druhém patře nalezeny staré městské písemnosti. Jednalo se o písemnosti především z 16. - 18. století. Podle mnohých historiků zde sloužily jako izolace, která byla provedena v druhé polovině 19. století. Velice poškozené dokumenty převzalo městské muzeum. Pro tyto nálezy se vžil název “Plzeňský nález“. Až do roku 1920 existovala v přízemí plzeňského Císařského domu takzvaná “Šupárna“, která sloužila jako lehké vězení³⁵.

Plzeňská radnice také třikrát hostila prezidenta osvoboditele **Tomáše G. Masaryka**. V roce 1919 přijel jako prezident poprvé do Plzně. Za jediný den stačil navštívit Peklo, Škodovy závody, nemocnici a samozřejmě také radnici, zde byl přivítán chlebem a solí. Poté se zde zastavil v roce 1923 při své cestě do Domažlic a Klatov. V roce 1929 zde shlédl tělovýchovný program zájezdu ČOS. Významným starostou v 1. polovině 20. století byl beze sporu Luděk Pik. V roce 1924 přispěl k všestrannému rozvoji města Plzně, když vznikla tzv. “Velká Plzeň“. To znamenalo, že k městu byly připojeny okolní vesnice³⁶.

V roce 1995 probíhaly ve městě velké oslavy k příležitosti 700. výročí založení města Plzně. Plzeňská radnice by se měla dočkat svého velkého jubilea v roce 2058, kdy oslaví plzeňská dominanta 500 let od dokončení stavby renesančním architektem Giovannim de Statia.

---

34 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 176-177

35 ČEKANOVÁ, Markéta. *Plzeňská radnice*, Plzeň, 2008, nestránkováno

36 HOSTIČKOVÁ, Anna. *Špendlíky historie na mapě Plzně*, Plzeň, 2007

2.8 Současná doba – Plzeňská radnice očima dnešních obyvatel

V současnosti je plzeňská radnice dominantou, chloubou a “nepostradatelnou“ historickou památkou města Plzně. V dnešní době slouží budova radnice jako reprezentační část Úřadu města Plzně. Plzeňská radnice plní správní, společenskou, kulturní, ale i historickou úlohu v celém západočeském regionu. Kromě pracovny primátora a jeho náměstků³⁷ je plzeňská radnice využívána k různým společenským událostem. V obřadní síni konají významná setkání, svatební obřady, promoce nebo koncerty. Plzeňská radnice plní již přes 450 let funkci estetickou, kulturní a zároveň i historickou, a je tak příkladem maximálního využití cenných kulturně – historických objektů, v tomto případě budovy radního domu.

---

³⁷ Primátor a náměstci sídlí v současné době v Císařském domě

3. Nejvýznamnější etapy z dějin plzeňské radnice

3.1 Přehled nejvýznamnějších etap spojených s plzeňskou radnicí

O plzeňské radnici je všeobecně známo, že je nejhodnotnějším renesančním domem v Plzni a dějiny všech událostí, jimž byly její zdi mlčenlivými svědky, by vydaly na hodně tlustou knihu. Není tedy divu, že i budova plzeňské radnice je opředena řadou tajemných příběhů.

Nejstarším radničním duchem bude patrně “mansfeldský oficír“, který prý byl zabit, když se chtěl zmocnit peněz z obecní pokladny. Podle vyprávění prý následujícího dne šla městská rada na slyšení u Mansfelda. Ten ale uznal, že se zabitému stalo po právu, neboť Mansfeld plenění zakázal ³⁸.

Jiná pozoruhodná událost byla zapsána roku 1871. Když nastoupil purkmistr František Stehlík z Čenkova a Treystattu roku 1800 svůj purkmistrovský úřad v Plzni ³⁹, se stalo, že na Štědrý den byla o půlnoci okna velkého sálu městské radnice osvětlená, jako by se tam konala slavnost. Když noční chodci upozornili radniční stráž na tento úkaz, odešel se radniční hospodář podívat, co se v sále děje, ovšem shledal tentýž radniční sál, ale prázdný a tmavý. Když vyšel před radnici, viděl zase okna osvětlená. Tato podivná věc byla sdělena pánům radním, když se po svátcích sešli na poradě, zjistili, že takové vidění znamená, že někdo z radnice umře. A také do týdne zemřel první radní.

Vážnost, kterou domu dávala jeho výstavnost a výzdoba, jistě vhodně doplňovaly staré sluneční hodiny. Byly ale zrušeny, protože někdejší magistrát prý usoudil, že jsou málo platné, jelikož prý ukazují jen za časných ranních hodin, kdy měšťané ještě spí nebo už na svých polnostech nebo v jiném hospodářství mimo město meškají, nebo zase za odpoledních hodin, kdy už se den sklání k večeru. V nejhlavnější hodiny, kdy páni na radnici jednali, překážel naopak kostel slunečním paprskům. Proto rozhodli páni konšele, že na radnici má být dovezen orloj.

---

38 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 71

39 Kolektiv autorů, *Dějiny Plzně I.*, Západočeské nakladatelství, Plzeň, 1965, s. 179

Také o zrušení hodin na staré vodárenské věži v Pražské ulici rozhodl kdysi magistrát, ale toto rozhodnutí, jak vyprávěl Jan Kramář roku 1913, mělo svou nečekanou odezvu u veřejnosti. Na věži protější vodárny byly hodiny se starým již sotva znatelným ciferníkem. Za purkmistra Pecháčka navrhla městská rada, že hodiny přes neustálé správký nechtějí správně chodit a proto bylo usneseno je zrušit ⁴⁰.

O vzájemných sporech veřejnosti s magistrátem byla, je a patrně ještě bude dochována řada písemných dokladů ⁴¹. V článkách, které za svého života publikoval Schiebl, není ale nikde dochována zprava o vyhrocených vztazích, které by v Plzni končily vyházením úředníků z oken radnice na nabroušené sudlice jako v Praze. Ať už se jednalo o jakýkoli spor, každý se nakonec vyřešil.

Jak vyplývá z pramenů, plzeňským purkmistrům mnohdy nechyběl ani smysl pro humor. Například královský purkmistr Martin Kopecký vozil z Plzně keramické vánočky jako dárek svým přátelům v Chebu a také purkmistr Pecháček byl strůjcem řady povedených žertů.

V roce 1995 byla v plzeňském knihkupectví a nakladatelství Veselý vydána kniha "Zlatá kniha plzeňských pověstí" autora Vladimíra Havlice. Tato kniha vznikla podle Schieblovy sbírky "Plzeň v pověsti, legendě, tradici a škadlivce". Publikace byla vydána za finanční podpory České spořitelny a.s., pobočky v Plzni u příležitosti oslav 700. výročí založení města Plzně ⁴².

Historická radnice je renesančním klenotem nejen města Plzně. Významnou součástí řešení průčelí jsou novodobá sgrafita provedená při velké rekonstrukci v roce 1910. Sgrafitová výzdoba je novorenesanční a objekt radnice je dvoukřídlý. Pod hlavním křídlem jsou velké sklepy gotického původu. Radnici tvoří dva domy, jež byly spojeny ve 14. století a poté přestavěny. Ve druhé čtvrtině 16. století byl objekt pozdně goticky přestavěn a vzniklo dvorní křídlo. V letech 1554 - 1559 byla radnice radikálně přestavěna a byly provedeny barokní úpravy. V letech 1849 - 1850 bylo dvorní křídlo zvýšeno o patro ⁴³.

---

40 Kolektiv autorů, *Dějiny Plzně II.*, Západočeské nakladatelství, Plzeň, 1967, s. 86

41 Kolektiv autorů, *Dějiny Plzně II.*, Západočeské nakladatelství, Plzeň, 1967, s. 92

42 ČEKANOVÁ, Markéta, *Plzeňská radnice*, nakladatelství Statutární město Plzeň, 2008, nestr.

43 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 120

V letech 1908 - 1912 byla provedena novorenesanční rekonstrukce objektu a bylo vybudováno reprezentační schodiště ⁴⁴.

Historická radnice je renesančním klenotem nejen města Plzně. Monumentální řadový dům je situovaný v severní frontě náměstí. Hlavní průčelí je pětiosé a pravidelně komponované. Ve střední ose přízemí osový portál, po stranách nalezneme dvojice oken v toskánských šambránách, jednoduchého typu s prostými plochými suprafenestrami ⁴⁵. Významnou součástí řešení průčelí jsou novodobá sgrafita provedená při velké rekonstrukci v roce 1910. Sgrafitová výzdoba je novorenesanční. Objekt radnice je dvoukřídlý, když k nápadně hlubokému, na hloubkově obdélném půdorysu založenému křídlu čelnímu se připojuje vlevo poměrně dlouhé zadní křídlo. Pod hlavním křídlem jsou velké sklepy gotického původu. Východní trakt sklepů je podstatně hlubší, širší a hlouběji založen než trakt západní. Rovněž menší sklepy západního domu zůstaly zachovány. Tento velký objekt byl pro účely radnice koupen městem na konci 15. století. V letech 1554 - 1559 radnici radikálně přestavěl Giovanni de Statia. Mohutné čelní křídlo s výjimkou rastů při nádvorní fasádě v nadzemní části zcela nově vystavěl a nově disponoval (půdorysně i úrovnově) křídlo nádvorní. Barokní úpravy dvorního křídla. V letech 1849 - 1850 byla provedena nástavba druhého patra dvorního křídla ⁴⁶. V letech 1908 - 1912 byla provedena novorenesanční rekonstrukce objektu dle projektu profesora Jana Kouly, jejímž nejvýznamnějším novým dodatkem (vedle zajištění původního renesančního stavu většiny domu) bylo zřízení reprezentačního schodiště. Pozdější změny na radnici byly pouze lokálního významu.

---

44 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 171

45 ČAPKA, Bohuslav. *Plzeňská radnice*, Plzeň, 1999, nestránkováno

46 ČEKANOVÁ, Markéta. *Plzeňská radnice*, Plzeň, 2008, nestránkováno

3.2 Výstavba nového radničního domu

Budova plzeňské radnice prošla v historii mnoho změnami, ovšem jen dvě byly zatím zásadní především v oblasti architektury. První zásadní změnou si radniční budova prošla v 16. století, kdy byla přestavěna do renesančního stylu. Výstavbu nové radniční budovy tehdy vedl italský architekt a stavitel **Giovanni de Statia**. Dne 18. března 1555 jmenovali plzeňští radní Giovanniho de Statia hlavním stavitelem. Základní přestavba nové radniční budovy trvala do 25. listopadu 1556. V tento den, již mohli plzeňští radní zasednout do nových radních světnic v čele s purkmistrem Ondřejem Petruželkou⁴⁷. Giovannimu de Statia bylo splaceno jednorázovou platbou 200 kop grošů míšenských dne 12. prosince 1559. Poté si radniční budova ponechala po delší dobu svoji novou renesanční tvář.

Druhou významnou změnou si radniční budova prošla na počátku 20. století. Tato rozsáhlá rekonstrukce probíhala v letech 1908 až 1910. Jelikož byla radniční budova především v 19. století velice zanedbávána a nebyla ani moc udržována, rozhodli se plzeňští radní k rozsáhlým změnám. Renesanční fasády přední strany budovy byla velmi poničena, proto plzeňští radní oslovili Jana Koulu, aby budově dodal nový vzhled⁴⁸. Součástí rekonstrukce radničního domu byla i nová sgrafitová výzdoba průčelí. V současné době není v plánu nějaká rozsáhlá rekonstrukce celého radničního komplexu. Pouze na přelomu let 2012 - 2013 došlo k rekonstrukci městského archivu, který se nachází v zadní části radničního komplexu a vchod do archivu je z Veleslavínovy ulice. Již přes 450 let patří plzeňská radnice k významným renesančním památkám plzeňského kraje.

---

47 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 57

48 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 173

3.3 Rudolf II. vláda v letech 1599 - 1600

Rudolf II. odjel na počátku září 1599 s celým svým dvorem před morovou epidemií⁴⁹ ze sídelního města Prahy do města Plzně. V Plzni již epidemie odezněla. Přítomnost císaře a jeho družiny, která čítala několik set lidí a navíc návštěvy zahraničních delegací u císaře, kladly vysoké nároky na zásobování, nové reprezentativní prostory, místnosti a ubytovací prostory⁵⁰. Také díky tomu se začalo s přestavbou radničního domu. Došlo k propojení radnice s vedlejším domem, který patřil plzeňskému radnímu **Jiřímu Krumlovskému z Hartenštejna**. Právě v tomto sousedním domě sídlil císař Rudolf II. Kvůli návštěvě vznikl i velký trůnní sál a řada dalších místností v objektu plzeňské radnice.

Dne 20. října 1599 Rudolf II. nechal vylepšit plzeňský erb pro měšťana **Šebestiána Pechovského z Turnštejna**. Navíc tomuto měšťanovi přidal i přídomek z Palatinu, za jeho služby českému králi. Není tajemství, že císař a plzeňský radní Pechovský se již dlouhá léta znali osobně. Šebestián Pechovský totiž v letech 1773 - 1775 pracoval jako tajemník pražského arcibiskupa **Antonína Bruse z Mohelnice**. Právě jako arcibiskupův tajemník se setkával s mladým princem a učil ho především českému jazyku. Tvrdí se dokonce, že erb, který věnoval císař svému bližnímu, vlastnoručně maloval⁵¹.

Na počátku října 1599 dorazila do královského města delegace z Ruska. Jednalo se o delegaci cara **Borise Godunova**, která pobývala v Plzni kvůli jednáním s českým králem, až do konce ledna roku 1600⁵². Pro město Plzeň bylo těžké uspokojit jak císařovy potřeby, tak i potřeby různých cizineckých delegací. Již 28. října 1599 dorazila do Plzně další významná družina, tentokrát družina Zikmunda III. v počtu 60 lidí. Ti měli jednat s Rudolfem II. za polského krále⁵³.

---

49 v té době se šířil v habsburské říši dýmějový mor

50 JANÁČEK, Josef. *Rudolf II a jeho doba*, Praha, 1997, s. 342

51 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 66

52 JANÁČEK, Josef. *Rudolf II a jeho doba*, Praha, 1997, s. 343

53 JANÁČEK, Josef. *Rudolf II a jeho doba*, Praha, 1997, s. 331

Na plzeňské radnici nebyl ubytován pouze císař Rudolf a jeho družina, například zpráva z 13. prosince 1599⁵⁴ nás zpravuje o jistém knížeti Merkuriovi, který byl generálním kapitánem císařských vojsk v Uhrách. Tento kníže bydlel na radnici a také se osobně setkal na radnici s císařem. Některé prameny uvádějí, že právě čeleď knížete Merkuria byla obviněna z několika požárů na předměstích Plzně. Například vyhořel dům plzeňského měšťana Jiřího Šoltora na předměstí Skvrňanském. Samotný kníže, který byl ubytován na radnici, odjel 16. prosince z města Plzně. Nejen císař Rudolf II. se svým dvorem pobýval v Plzni. Od 25. prosince 1599 do 4. června 1600 pobýval v Plzni i arcibiskup Filip Spinelli⁵⁵. Ovšem arcibiskup na rozdíl od císaře nepobýval na radnici, ale ve františkánském klášteře (v dnešní Františkánské ulici). Na jednání za císařem Rudolfem II. dorazil na plzeňskou radnici i kníže valašský a zároveň vévoda sedmihradský Michal. Se třicetičlenným doprovodem dorazil do Plzně 4. ledna 1600.

Dne 9. ledna roku 1600 povýšil císař Rudolf II. plzeňského měšťana a zároveň i radního Jana Kotorovského do šlechtického stavu s přídomkem Lvovan. Oficiální důvod, který nalezneme v historických pramenech tvrdí, že císař udělil povýšení za zásluhy, které Kotorovský získal, když velel plzeňské městské hotovosti v bojích proti Turkům na uherském území. Ovšem skutečným důvodem měla být spokojenost Rudolfových dvořanů při pobytu v Plzni. Většina císařského dvora totiž pobývala při svém pobytu v Plzni v Kotorovského domě, který stojí na rohu náměstí a Dřevěné ulice. Právě Kotorovského dům byl v tehdejší době nově rekonstruovaný v renesančním stylu⁵⁶.

Během ledna a února roku 1600 navštívil císaře na plzeňské radnici i známý český cestovatel, spisovatel, hudební skladatel a dobrodruh **Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic**. Právě v období, kdy císař sídlil v Plzni, vstoupil Harant do služeb císaře Rudolfa II. a v této službě setrval až do císařovy smrti v lednu roku 1612. Ve dnech 17. až 27. května roku 1600 navštívila císaře na plzeňské radnici opět delegace cara Borise Godunova, která se vracela z cest po říši. Tato ruská delegace byla ubytována u tehdejšího prezidenta české komory Jiřího Štěpána ze Štenberka⁵⁷, který v té době bydlel také v Plzni u plzeňského kronikáře Šimona Plachého z Třebnice.

---

54 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 67

55 JANÁČEK, Josef. *Rudolf II a jeho doba*, Praha, 1997, s. 346

56 JANÁČEK, Josef. *Rudolf II a jeho doba*, Praha, 1997, s. 347

57 HORA – HOREJŠ, Petr. *Toulky českou minulostí (díl 3)*, Praha, 1994, s. 123

Dne 4. června roku 1600 se císař se svou družinou vydal na cestu zpět do tehdejšího hlavního sídla celé říše do Prahy. Na cestu se vydal i již zmíněný arcibiskup Filip Spinelli, taktéž v doprovodu družiny⁵⁸. Královskému městu Plzni přinesl pobyt císaře pozitivní, ale i negativní skutečnosti. Na jednu stranu se královské město Plzeň zviditelnilo v celé říši, městu to přineslo uznání, ovšem na druhé straně bylo celé město oslabeno, jak po hospodářské, tak po sociální stránce. Císařský dvůr byl totiž v té době až příliš finančně náročný. Dne 4. června roku 1600 tak pravděpodobně skončilo doposud nejvýznamnější období v dějinách plzeňské radnice, která již přes 450 let patří mezi dominanty královského města Plzně.

---

58 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 67

3.4 Významní plzeňští primasové

Martin Kopecký se stal dne 31. ledna 1828 novým purkmistrem města Plzně. Již v březnu roku 1829 byl na popud nového purkmistra zbourán dům, tzv. Štifl ⁵⁹, který stál mezi radnicí a kostelem. V tomto domě naproti radnici stála dříve městská škola, poté zde mělo být divadlo, ale špatný stav budovy dohnal městskou radu, aby tento historický dům nechala zbourat. Na počátku srpna 1833 se na radnici zastavil císař František I. Vítili ho jak úředníci a důstojníci, tak i obyvatelé Plzně při cestě po Plzni. V letech 1833 - 1834 nechal purkmistr Kopecký vystavět za Plzni na Lochotíně park a lázeňský dům. Významným dílem bylo postavení tří kašen na rozích dnešního Náměstí Republiky ve třicátých letech 19. století. Tyto kašny byly napojeny na vodárenskou věž v Pražské ulici a zásobovaly střed města pitnou vodou.

Na počátku září roku 1835 navštívil Plzeň nový císař **Ferdinand I.** ⁶⁰. V roce 1840 byla zřízena průmyslová škola, která byla pouze pro dospělé, konala se v neděli a realizoval ji právě plzeňský purkmistr Martin Kopecký. Dne 13. listopadu 1840 přišel na plzeňskou radnici dopis, že v plzeňské dětské opatrovně se musí mluvit především německy.

V 1. polovině 19. století byla němčina hlavně v zámožnějších rodinách velice rozšířená. V listopadu roku 1845 se začaly zasypávat příkopy na jižním okraji města a začala se zde stavět městská promenáda, právě v dnešních Kopeckého sadech. V letech 1845 - 1846 nechal purkmistr Martin Kopecký zbourat městské hradby v západní části (především v Dlouhé ⁶¹ a Solní ulici). Dne 4. prosince 1847 převzal plzeňský magistrát přímou soudní i politickou správu nad svými poddanými, jelikož do té doby vykonával tuto činnost speciální říšský úředník. Pod město Plzeň v tuto dobu patřilo 29 vesnic z blízkého okolí.

Dne 7. září roku 1848 bylo zrušeno poddanství a robota pro královské město Plzeň. Purkmistr Kopecký také dovolil plzeňským stavitelům Martinovi Stelzerovi a Kristiánovi Lexovi postavit most přes řeku Mži, který byl vystavěn na Saském předměstí (dnešní Rooseveltův most). V tomto období byla na plzeňské radnici vojenská stráž a 18. dubna roku 1848 se po městě roznesla zpráva, že chce plzeňský lid tyto vojáky odzbrojit ⁶².

---

⁵⁹ Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 114

⁶⁰ Český král Ferdinand

⁶¹ Dnešní Veleslavínova ulice

⁶² Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 112

Nakonec k žádnému odzbrojení nedošlo, jelikož vojenská stráž z radnice utekla, což vyvolalo v celém městě radostnou událost. 31. května 1848 se volilo na plzeňské radnici do nového obecního výboru, v té době se jednalo se o orgán samosprávy proti postátněnému regulovanému magistrátu.

V roce 1850, přesněji 30. června byl zrušen regulovaný magistrát, který od roku 1788 sídlil právě na městské radnici. Při tomto aktu se vydal na odpočinek jeden z největších plzeňských purkmistrů Martin Kopecký⁶³. Sice byl na počátku svého politického života často kritizován, jednalo se totiž o úředníka dosazeného státem, ale v průběhu jeho úřadování na plzeňské radnici si na svoji stranu získal mnoho obyvatel. Vždy se snažil v první řadě hájit Plzeň a její obyvatele. V platnost vstoupila nová organizace politické i soudní správy, zároveň vznikly nové krajské a okresní orgány. Také byla z plzeňského magistrátu přenesena správa nad obcemi v okolí Plzně na okresní hejtmanství. V září roku 1850 byl jmenován nástupce Martina Kopeckého, jednalo se o **Františka Vanka**. Tento plzeňský purkmistr byl dobrý ve funkci prvního muže města Plzně, ovšem zůstal ve stínu svého předchůdce, jelikož Martin Kopecký vykonal na plzeňské radnici z historického hlediska nezapomenutelné činy. Mezi nejvýznamnější činnost Martina Kopeckého patří odstranění středověkých hradeb kolem historického centra Plzně, na jejichž místě pak byly založeny okružní sady na okraji města. Martin Kopecký zemřel 1. června 1854 ve věku 77 let⁶⁴.

---

63 Kolektiv autorů. *Dějiny Plzně v datech*, Plzeň, 2004, s. 118

64 ČEKANOVÁ, Markéta. *Plzeňská radnice*, Plzeň, 2008

4. Odborný dotazník k Bakalářské práci – První mezi plzeňskými domy

Součástí předkládané bakalářské práce “První mezi plzeňskými domy“ je dotazníková anketa. Hlavním cílem tohoto empirického výzkumu bylo zjistit, jaké je celkové povědomí plzeňské společnosti o místní radnici.

Pro svůj empirický výzkum jsem využil výpovědi 100 respondentů. Tyto respondenty jsem úmyslně rozdělil do pěti skupin, přičemž hlavním kritériem rozdělení byly věkové kategorie. Další dílčí podskupiny pak tvořila různá kritéria, např. dosažené vzdělání, místo trvalého bydliště, doba, kterou respondent tráví(il) v Plzni apod.

První skupinou byli žáci druhého stupně základní školy (nebo víceletého gymnázia). Druhou skupinu tvořili studenti čtyřletého gymnázia. Pro tyto skupiny byli vybráni studenti Církevního gymnázia v Plzni. Třetí skupinu jsem strukturoval z občanů ve věku 21 až 30 let. V této skupině byli dotazováni jak vysokoškolští studenti, tak také absolventi vysokých škol, ale i pracující občané bez vysokoškolského vzdělání. Tuto třetí skupinu budu prezentovat ve více grafech, a to podle specifického či profesního zařazení. Do čtvrté skupiny jsem zařadil občany středního věku, přičemž tato skupina byla opět rozdělena do profesních podskupin. Poslední skupinu tvořili respondenti ve věku 51 až 70 let. Stejně jako třetí i čtvrtá skupina je i tato rozdělena do několika podskupin.

Plzeňská radnice - první mezi plzeňskými domy

Dotazník je složen ze čtrnácti otázek.

Dotazník je anonymní.

Respondent pouze zaškrtně pohlaví, věkovou skupinu a místo narození.

Děkuji vám za Váš čas a úsilí.

Věk a pohlaví :

MUŽ :	12-15	16-20	21-30	31-50	51 -70
-------	-------	-------	-------	-------	--------

ŽENA :	12-15	16-20	21-30	31-50	51 -70
--------	-------	-------	-------	-------	--------

Místo narození : .....

otázka č. 1 : Co se Vám jako první vybaví, když se řekne plzeňská radnice ?

.....
.....
.....
.....

otázka č. 2 : Kdo byl Giovanni de Statio ?

.....
.....
.....
.....

otázka č. 3 : Ve kterém století byla zahájena výstavba plzeňské radnice ?

.....
.....
.....

.....

otázka č. 4 : V jakém slohu je vystavěna plzeňská radnice ?

.....
.....
.....

.....

otázka č. 5 : Jak se nazývá budova vystavěná vedle plzeňské radnice (z pohledu z náměstí po levé straně), která je neodmyslitelně spojena s historií plzeňské radnice ?

.....
.....
.....

.....

otázka č. 6 : Který český císař vládl celé říši z města Plzně (se sídlem na plzeňské radnici) ?

.....
.....
.....

.....

otázka č. 7 : K plzeňské radnici patří neodmyslitelně i morový sloup na plzeňském náměstí, vystavěný v roce 1681. V jakém slohu byl tento morový sloup vystavěn ?

.....
.....
.....

.....

otázka č. 8 : Na přední straně budovy plzeňské radnice nalezneme bohatou sgrafitovou výzdobu. Zobrazení jsou zde i 3 čeští králové - Václav II., Rudolf II. a ještě jeden český král. Jak se třetí český král jmenoval ?

.....
.....
.....

.....

otázka č. 9 : Jmenujte alespoň 2 plzeňské primátory z historie (resp. rychtáře, purkmistry nebo primase).

.....
.....

.....
.....

otázka č. 10 : Jak se jmenuje současný plzeňský primátor (dotazník byl zpracován v roce 2012) ?

.....
.....
.....
.....

otázka č. 11 : Znáš alespoň jednu zásluhu Martina Kopeckého o město Plzeň?

.....
.....
.....
.....

otázka č. 12 : Dominantním prvkem současné sgrafitové výzdoby na plzeňské radnici je městský znak. Jaké čtyři symboly v městském znaku naleznete ?

.....
.....
.....
.....

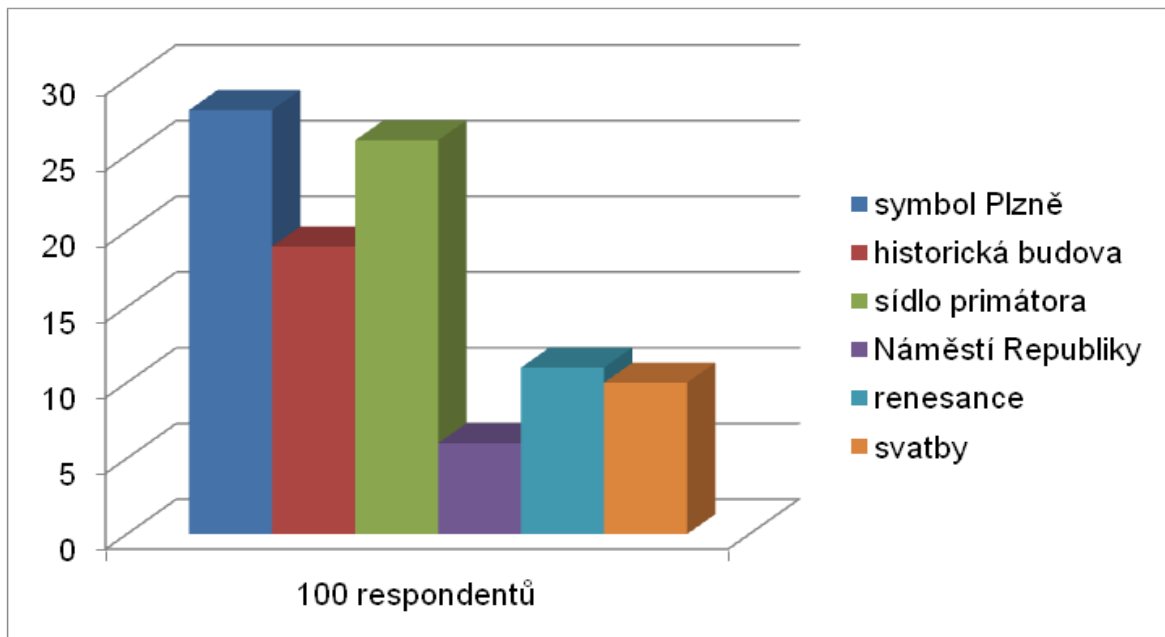
otázka č. 13 : Jakou jinou dominantu města Plzně byste kromě plzeňské radnice ještě vybral jako významnou ?

.....
.....
.....
.....

otázka č. 14 : Jaký je Váš názor na okolí plzeňské radnice? Zajímá mne především váš názor na kašny z roku 2009/2010.

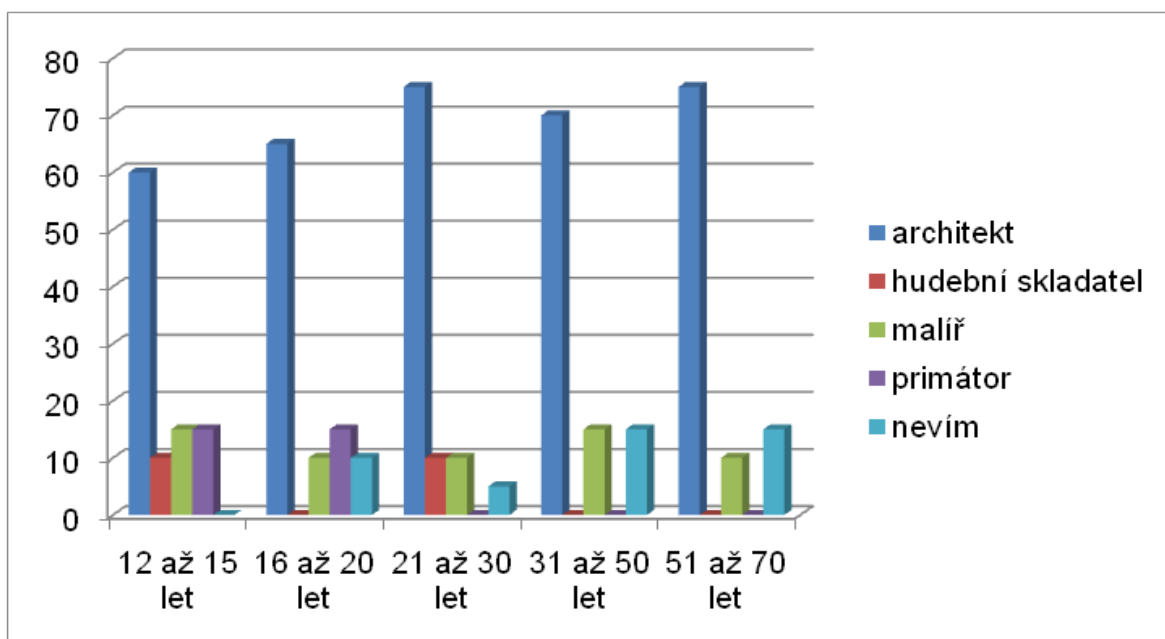
.....
.....
.....
.....

otázka č. 1 : Co se Vám jako první vybaví, když se řekne plzeňská radnice ?

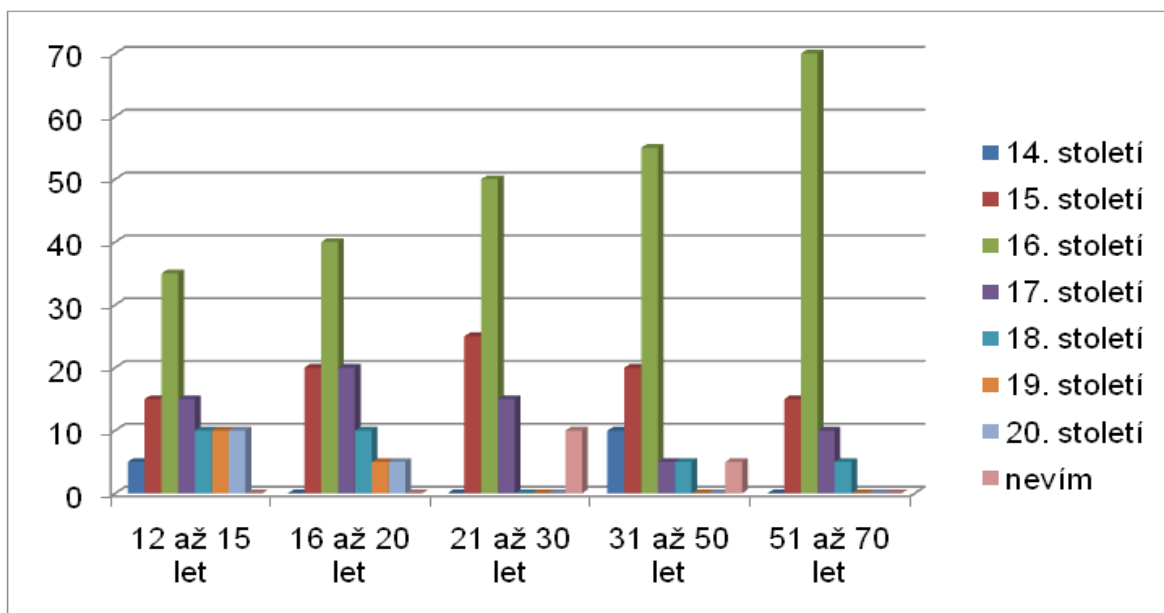
Nejvíce respondentům se u této otázky vybaví jako první symbol města a sídlo primátora, ale také například pořádání svatebních obřadů.

otázka č. 2 : Kdo byl Giovanni de Statio ?

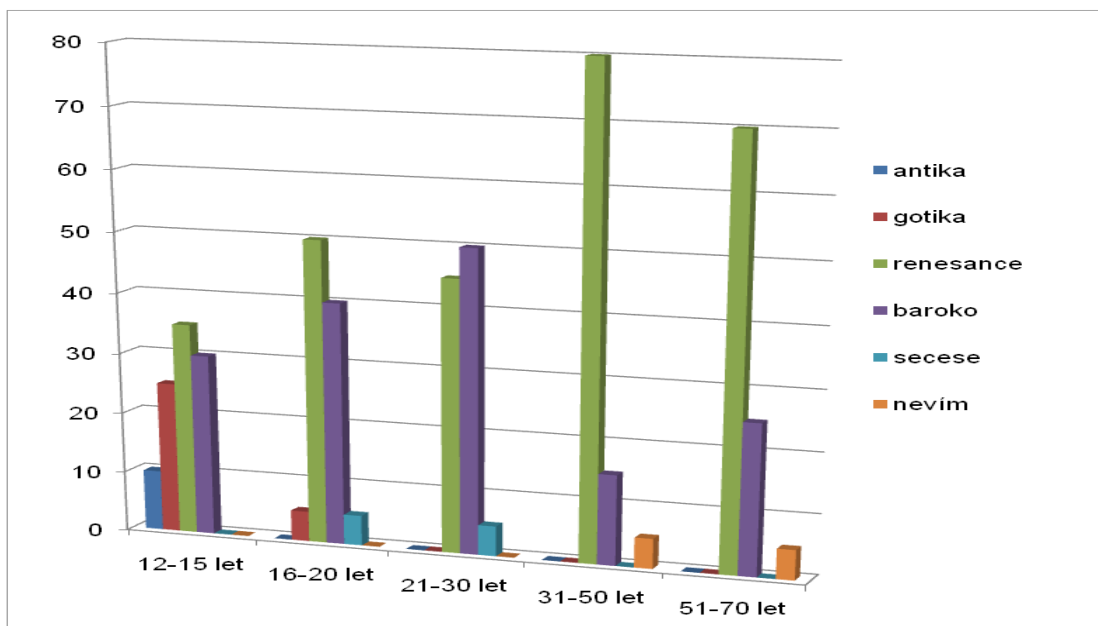
Všechny věkové kategorie odpověděly správně nad 60%, nejčastější odpovědi kromě italského architekta byly také malíř, primátor nebo hudební skladatel.

otázka č. 3 : **Ve kterém století byla zahájena výstavba plzeňské radnice ?**

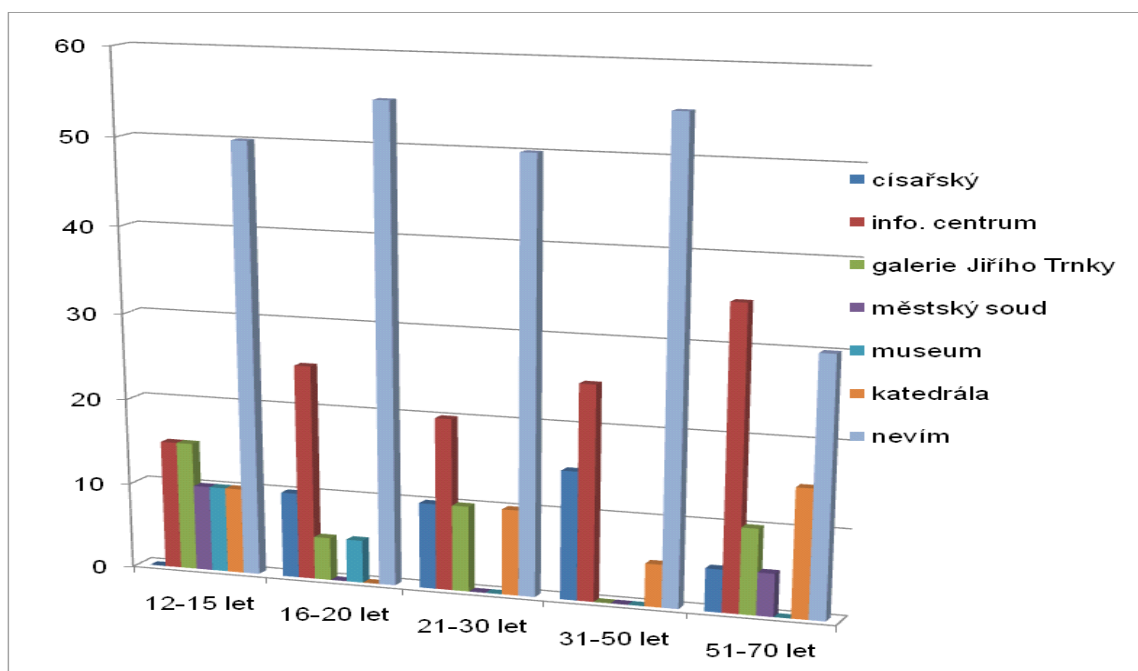
U této otázky byla neúspěšnější věková kategorie 51 až 70 let. Nejčastější odpovědi byly 16. a 15. století, ale několik respondentů se domnívalo, že byla stavba zahájena až ve 20. století.

otázka č. 4 : **V jakém slohu je vystavěna plzeňská radnice ?**

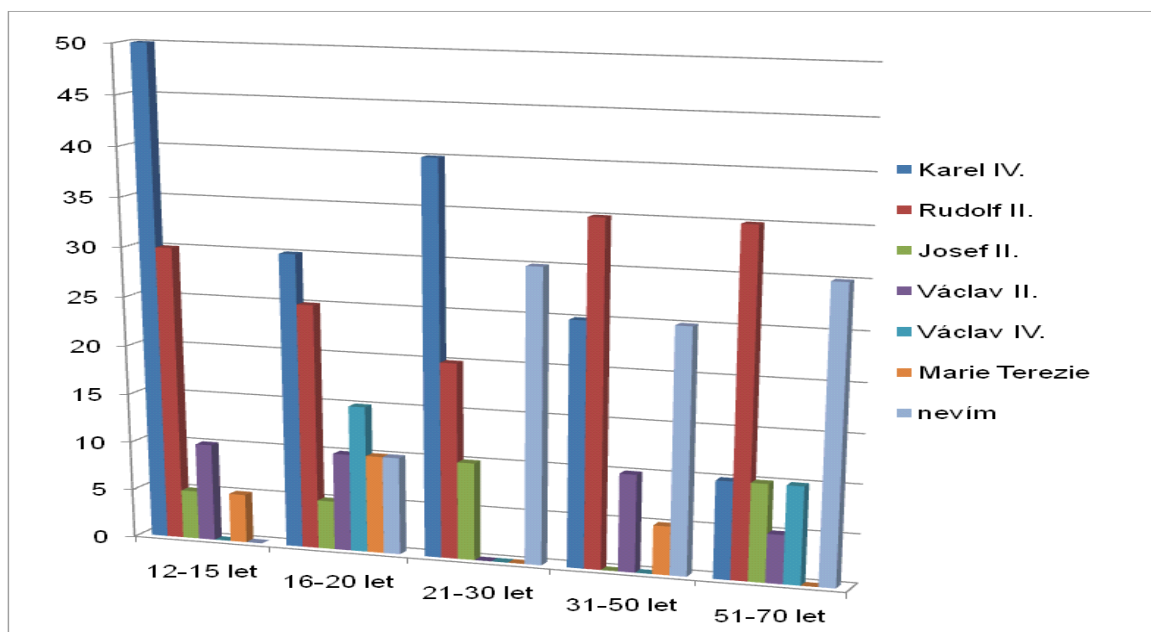
V kategorii 31 až 50 let odpovědělo nejvíce dotázaných respondentů správně. Naopak v kategorii 21 až 30 let se většina dotázaných domnívá, že radnice byla vystavěna v barokním stylu.

otázka č. 5 : Jak se nazývá budova vystavěná vedle plzeňské radnice (z pohledu z náměstí po levé straně), která je neodmyslitelně spojena s historií plzeňské radnice ?

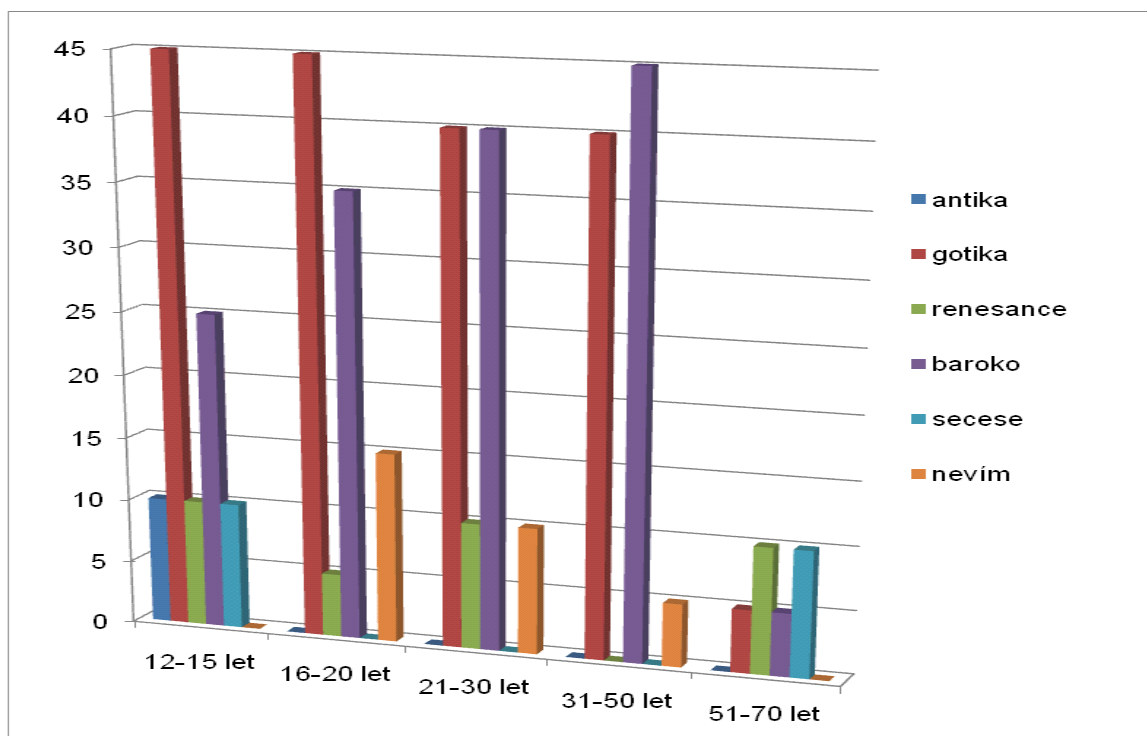
Tato otázka se stala velice obtížnou, jelikož mnoho respondentů zmátl informační centrum, které sídlí vedle plzeňské radnice, proto neodpověděli správně na zadanou otázku. Ovšem odpovědi jako městské muzeum nebo soud byli také špatné. Na tuto otázku odpovědělo správně pouze 10 respondentů.

otázka č. 6 : Který český císař vládl celé říši z města Plzně (se sídlem na plzeňské radnici) ?

Z 50% napsala věková skupina 12 až 15 let Karla IV. Tento český císař byl nejčastější odpovědí i v kategoriích 16 až 20 let a 21 až 30 let. V posledních dvou kategoriích byl nejčastěji zodpovězen Rudolf II.

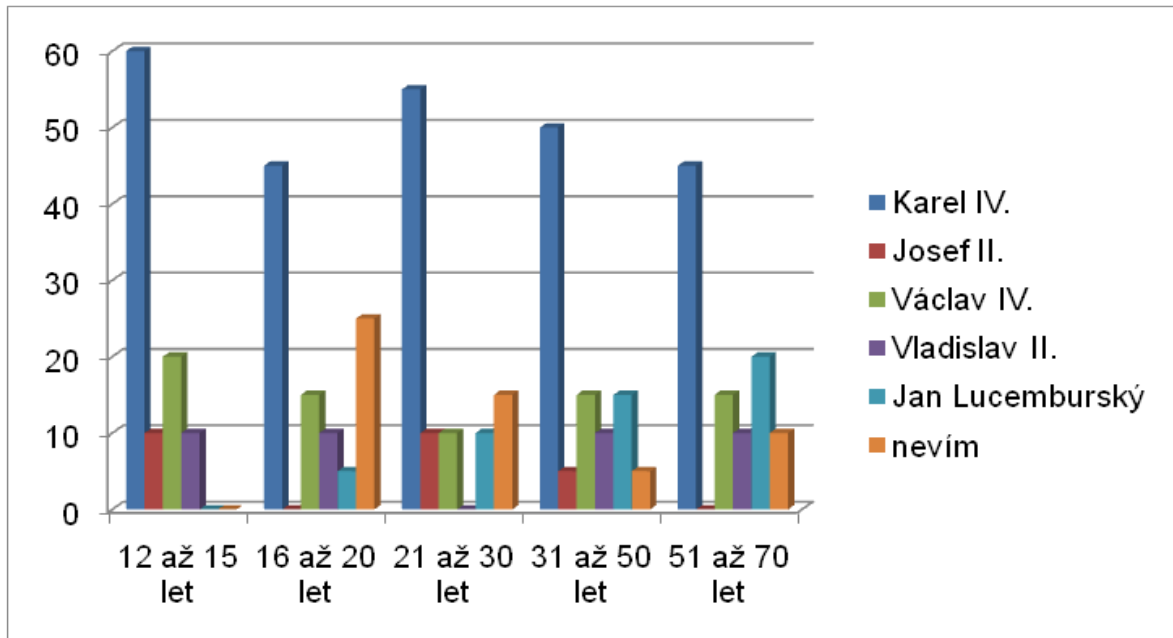
otázka č. 7 : **K plzeňské radnici patří neodmyslitelně i morový sloup na plzeňském náměstí, vystavený v roce 1681. V jakém slohu byl tento morový sloup vystaven ?**

V této otázce byla nejčastější odpovědí gotika. Ve všech pěti kategoriích získala odpověď Gotika nejvíce procent. Na druhém místě zůstalo baroko, ale někteří respondenti se dokonce domnívají, že je morový sloup vystaven v antickém stylu.

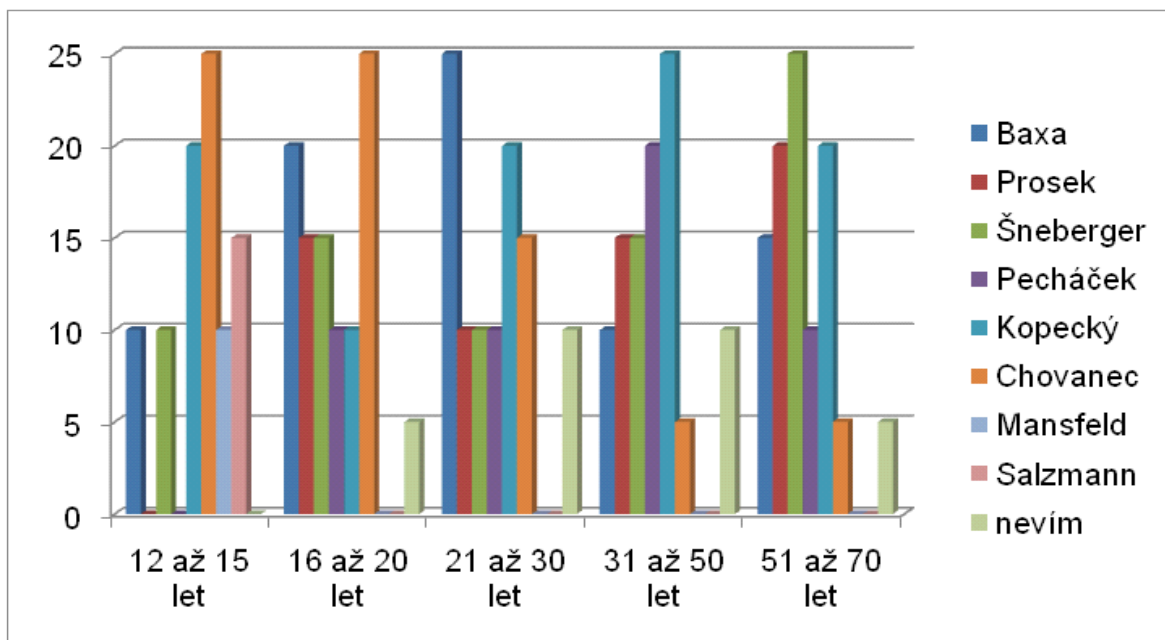

otázka č. 8 : Na přední straně budovy plzeňské radnice nalezneme bohatou sgrafitovou výzdobu. Zobrazení jsou zde i 3 čeští králové - Václav II. , Rudolf II. a ještě jeden český král. Jak se třetí český král jmenoval ?

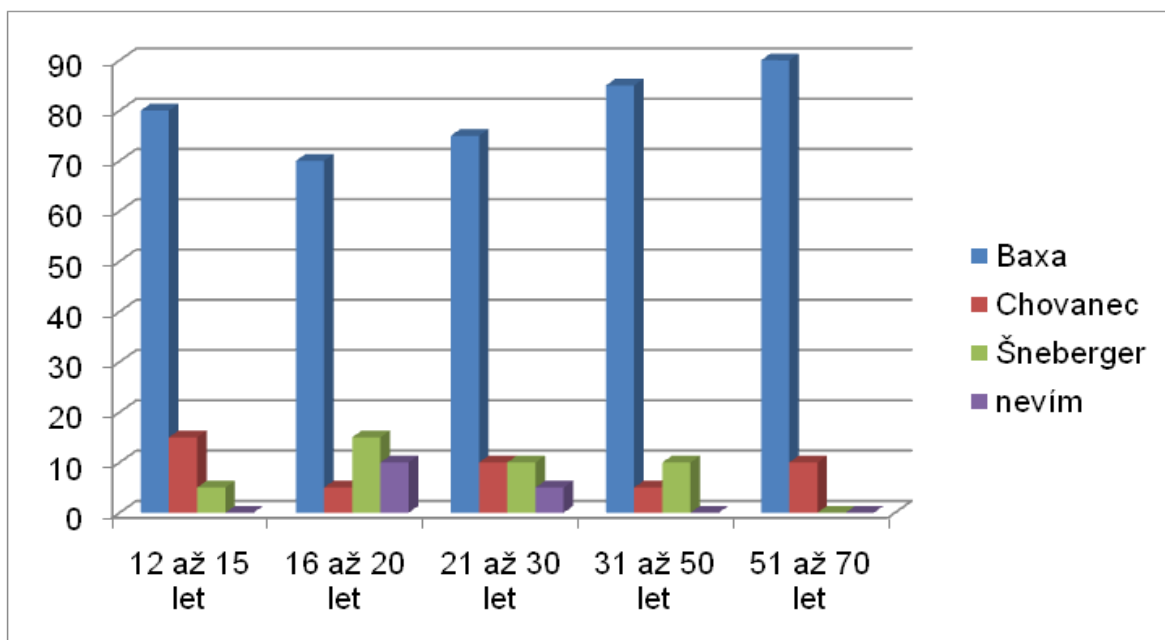
Ve všech věkových kategoriích byla nejčastější odpověď Karel IV. Podle mého názoru je tento český král spjat s českou vlastí nejvíce a proto se široká veřejnost domnívá, že je zobrazen i na plzeňské radnici. Naopak Jan Lucemburského jmenovalo pouze 10 respondentů.

otázka č. 9 : **Jmenujte alespoň 2 plzeňské primátory z historie (resp. rychtáře, purkmistry nebo primase).**

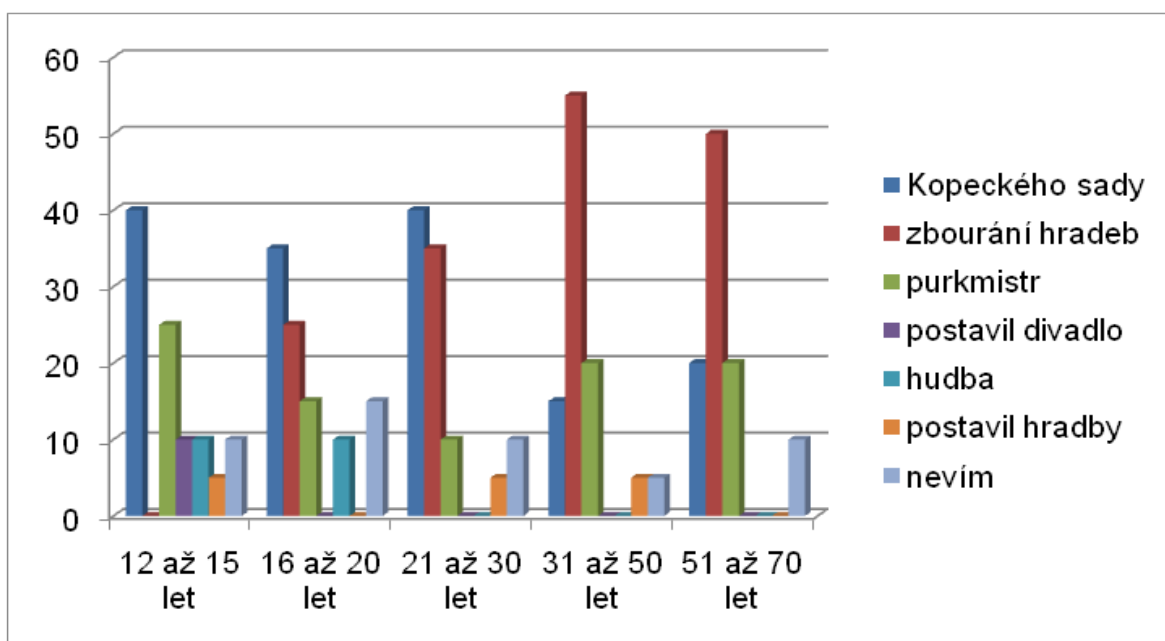
U této otázky byla velice široká základna jmen. Někteří respondenti jmenovali i dnešní primátora Martina Baxa. Často zde také bylo zaregistrováno jméno plzeňského hejtmána Milana Chovance.

otázka č. 10 : **Jak se jmenuje současný plzeňský primátor (dotazník byl zpracován v roce 2012) ?**

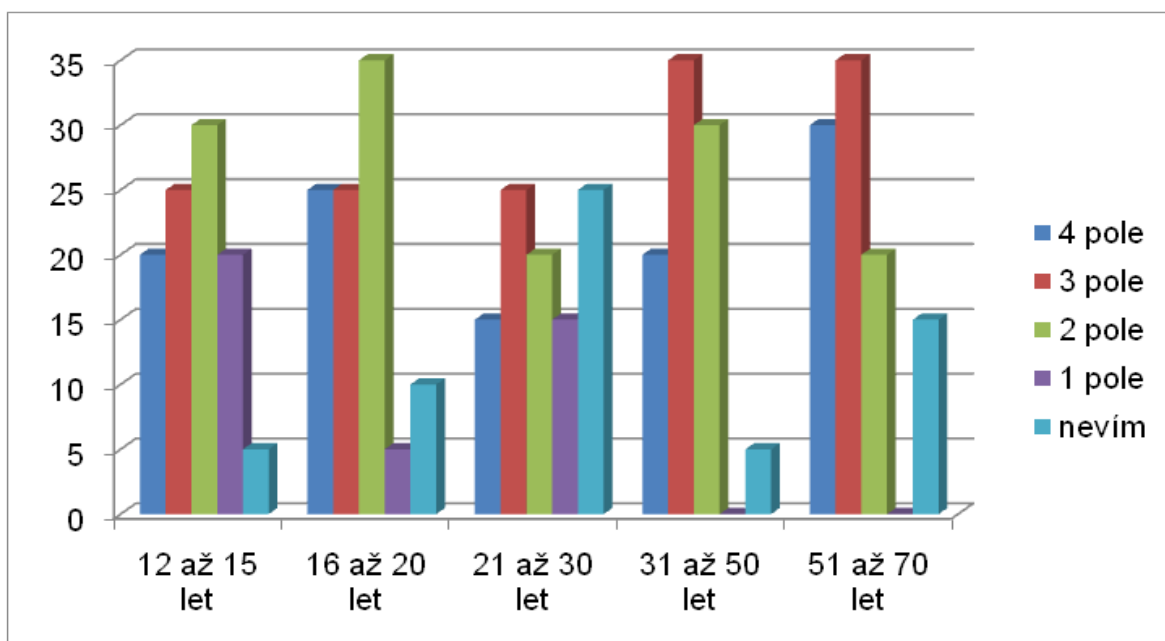
Správná odpověď v této otázce neklesla pod 65% v žádné věkové kategorii. Občas odpovídali respondenti jméno minulého primátora Jiřího Šnebergra a nynějšího hejtmána Plzně Milana Chovance.

otázka č. 11 : **Znáš alespoň jednu zásluhu Martina Kopeckého o město Plzeň.**

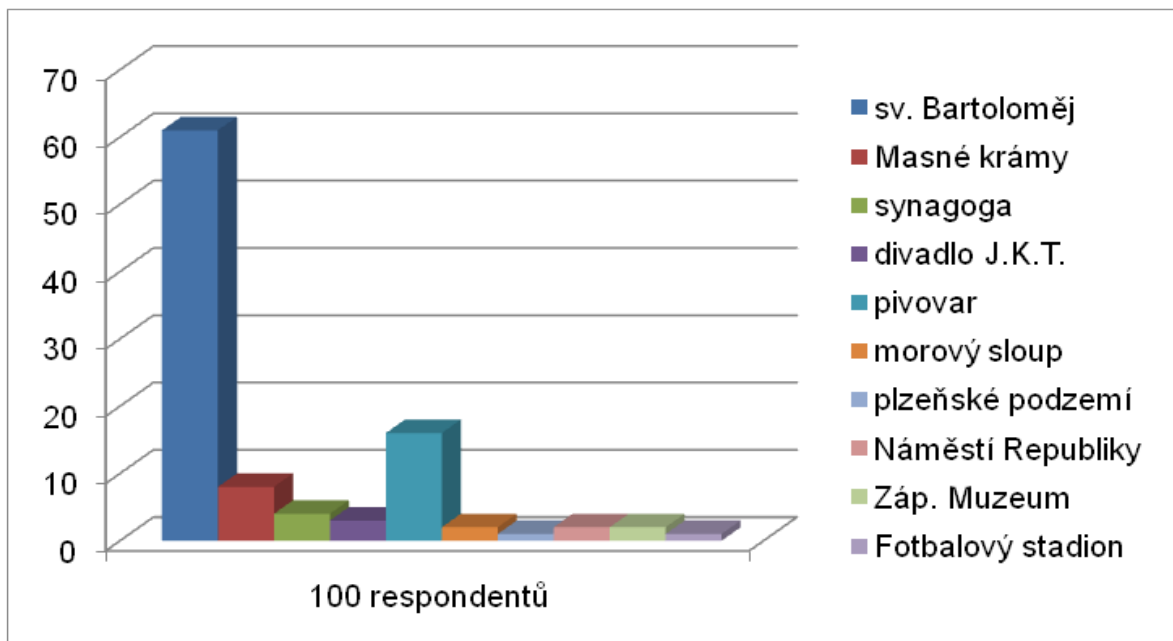
Tři nejmladší věkové kategorie v této otázce nejčastěji napsalo Kopeckého sady. Naopak dvě nejstarší věkové kategorie zmiňovali nejvíce zbourání plzeňských hradeb.

otázka č. 12 : **Dominantním prvkem současné sgrafitové výzdoby na plzeňské radnici je městský znak. Jaké čtyři symboly v městském znaku naleznete ?**

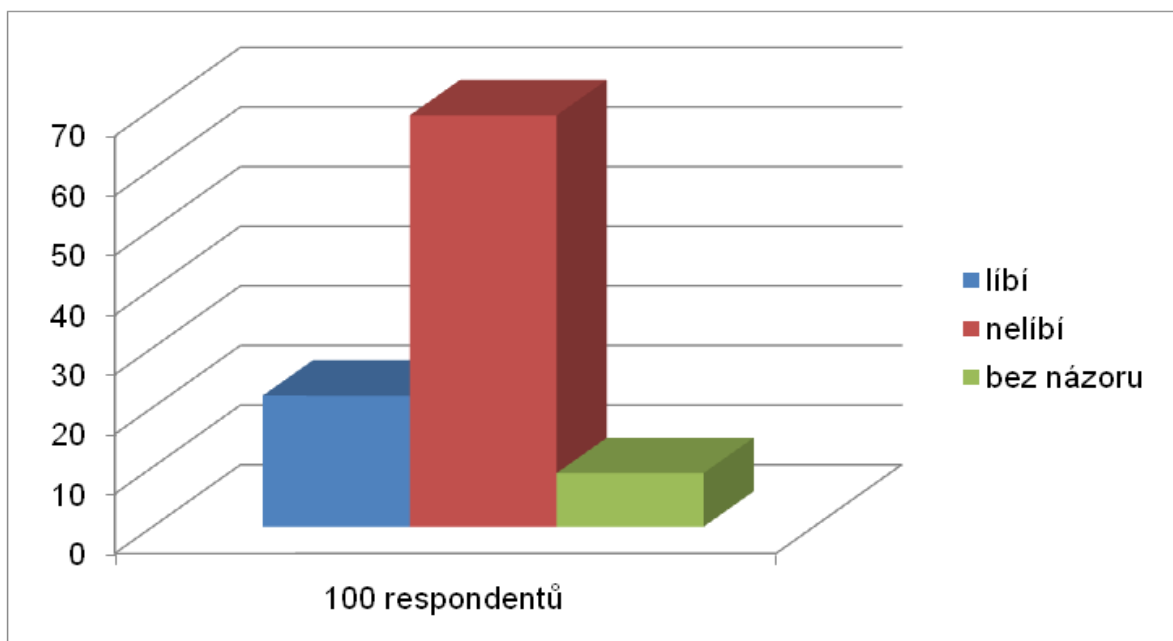
V této otázce se správná odpověď, tedy všechny čtyři pole, nedostala ani na 30% hranici. Většina respondentů uvedla dvě nebo tři pole. Nejvíce respondentů neznalo chrtici.

otázka č. 13 : **Jakou jinou dominantu města Plzně byste kromě plzeňské radnice ještě vybral jako významnou ?**

58% respondentů napsalo chrám sv. Bartoloměje. Druhá nejčastější odpověď byl plzeňský pivovar. Někteří dotázaní napsali například i Masné krámy nebo plzeňský pivovar.

otázka č. 14 : **Jaký je Váš názor na okolí plzeňské radnice? Zajímá mne především váš názor na kašny z roku 2009/2010.**

69% procent respondentů odpovědělo, že se jim plzeňské kašny nelíbí, většinou kvůli tomu, že se nehodí na Náměstí republiky. Respondenti, kterým se kašny líbí, nejčastěji odpovídali ve prospěch dnešního umění. Pouze 9% oslovených nemá vyhraněný názor.

Závěr

Plzeňská radnice coby měšťanská instituce i architektonicky hodnotná budova má velice pestrou historii. Skutečně významné období započalo v 16. století, kdy radní dům získal svou renesanční podobu. Především kvůli italskému mistru **Giovannimu de Statiovi**, který řídil projekt nové tváře budovy. Obrovského rozkvětu a důležitosti dosáhla plzeňská radnice za vlády císaře **Rudolfa II.**, který v letech 1599 až 1600 přesídlil z Pražského hradu právě do radničních prostor města Plzně. Pro královské město Plzeň to byla v té době velická pocta, ovšem hostit v té době císaře i se svým dvorem bylo velice nákladné. Další významnou architektonickou přeměnou prošla plzeňská radnice na počátku 20. století. Pod vedením **Jana Kouly** dostala především její fasáda staronovou renesanční tvář, jelikož v 19. století byl radní komplex již v poničeném stavu. Dnešní podoba plzeňské radnice je stále důkazem, že i v českých zemích se projevila krása renesance.

Téma plzeňské radnice v sobě nese kromě své historie a architektonického vývoje i řadu dílčích témat. Podstatné pro mne byly např. osobnosti s ní spojené: Giovanni di Stacio, Rudolf II., Martin Kopecký nebo Jan Koula. Důležité je také připomenout, že budova radničního domu byla neodmyslitelně spjata s fundamentálními událostmi regionálních místních dějin, jako byly např. třicetiletá válka a následné obsazení města Mansfeldem, významné architektonické změny centra v 19. století nebo osvobození města Plzně americkou armádou v roce 1945.

Po dlouhodobé badatelské práci nad tímto tématem docházím k názoru, že existují další cesty, směry, tedy témata, kterými by bylo možno navázat na tuto bakalářskou práci, a tak dovést tuto problematiku do ještě větších detailů. Sám bych navrhoval například sepsat renesanční objekty na Plzeňsku, jelikož plzeňská radnice není jedinou významnou renesanční památkou v Západních Čechách. Radnice ve Stříbře patří také ke skvostům české renesance. Také by se dali daleko více rozebrat památky různých uměleckých stylů. Existují odborné práce, ve kterých jsou analyzovány vybrané plzeňské architektonické památky, ale podle mého názoru by se mělo napsat odborný přehled, který by všechny plzeňské dominanty soustředil do jednoho celku.

Velice důležité je také povědomí jaké mají (nebo by měli mít) plzeňští obyvatelé o své nejvýznamnější městské instituci. Díky této myšlence jsem se rozhodl zařadit do své bakalářské práce empirický dotazník. Bohužel po vyhodnocení tohoto dotazníku

o plzeňské radnici jsem byl velice zklamán, jelikož výsledky ukázaly, že dotázaní respondenti, kteří jsou všichni spjati s městem Plzně, mají povětšinou velmi **chabé znalosti o své městské dominantě**. Především proto se domnívám, že by měl existovat daleko větší soubor prací nejen o plzeňské radnici, ale i o dalších významných historických památkách v celém Plzeňském kraji.

Seznam zdrojů

- ČEKANOVÁ, Markéta, Plzeňská radnice, nakladatelství Statutární město Plzeň, 2008
- ČAPKA Bohuslav, Plzeňská radnice, nakladatelství ČTK – pressfoto, Praha, 1980
- HOSTIČKOVÁ, Anna, *Špendlíky historie na mapě Plzně*, nakladatelství útvar koncepce města Plzně: 2007
- Kolektiv autorů, *Dějiny Plzně v datech*, nakladatelství Lidové noviny, Praha: 2004
- Kolektiv autorů, *Dějiny Plzně I.*, Západočeské nakladatelství, Plzeň: 1965
- Kolektiv autorů, *Dějiny Plzně II.*, Západočeské nakladatelství, Plzeň: 1967
- Kolektiv autorů, *Dějiny Plzně III.*, Západočeské nakladatelství, Plzeň: 1981
- MADEROVÁ, Marie; Mazný Petr, *Plzeň očima Ladislava Lábka*, nakladatelství Starý most, Plzeň: 2003
- KRČMÁŘ, Luděk, *Plzeň Na přelomu věků*, nakladatelství NAVA, Plzeň: 2000
- Kolektiv autorů, *Plzeň 1880-1935*, nakladatelství Starý most, Plzeň: 1999
- Kolektiv autorů, *Plzeň 1935-1965*, nakladatelství Starý most, Plzeň: 2000
- Kolektiv autorů, *Plzeň 1965-2000*, nakladatelství Starý most, Plzeň: 2002
- Kolektiv autorů, *Plzeňané I. 1900-2000*, nakladatelství Starý most, Plzeň: 2001
- Kolektiv autorů, *Plzeňané II. 1900-2000*, nakladatelství Starý most, Plzeň: 2001

- HORA – HOREJŠ, Petr. *Toulky českou minulostí (díl 3)*, Praha: 1994
- JANÁČEK, Josef. *Rudolf II a jeho doba*, Praha: 1997

Internetové zdroje :

- <http://www.plzen.eu/>
- <http://www.virtualtravel.cz/plzen/plzenska-radnice.html>
- <http://www.plzeňskaradnice> - obrázková příloha

Summary

This bachelor diploma thesis treats of the town hall of the city Pilsen. It is a Renaissance architectural sight of the city Pilsen.

This diploma thesis is divided into four parts. The first part of the bachelor diploma thesis deals with the regional literature. Here is introduced the professional literature and the applied literature. The second part of the bachelor diploma thesis deals with the history of the town hall of the city Pilsen. The history is chronologically ordered. The third part of the bachelor diploma thesis deals with selected chapters from the history. Here are described significant events from the history of the town hall of the city Pilsen. The fourth part of the bachelor diploma thesis is a research part. It is a empirical questionnaire concerning the town hall of the city Pilsen. The questionnaire answered a hundred of respondents.

This bachelor diploma thesis seeks to describe systematic the Renaissance building of the town hall of the city Pilsen. This diploma thesis describes the history, the architecture and the significant periods from the history of the town hall.

Příloha

Seznam přílohy:

Obrázek č.1 - plzeňská radnice (vlastní foto, 23.3 2013)

Obrázek č.2 - plzeňská radnice (vlastní foto, 23.3 2013)

Obrázek č.3 - plzeňská kašna, v pozadí s plzeňskou radnicí (vlastní foto, 23.3 2013)

Obrázek č.4 - plzeňská kašna, v pozadí s plzeňskou radnicí (vlastní foto, 23.3 2013)

Obrázek č.5 - morový sloup, v pozadí s plzeňskou radnicí (vlastní foto, 23.3 2013)

Obrázek č.6 - plzeňský erb na plzeňské radnici (vlastní foto, 23.3 2013)

Obrázek č.7 - plzeňský erb (dostupné z: www.plzen.cz, 18.2. 2013)

Obrázek č.8 - plzeňský erb (dostupné z: www.plzen.cz, 18.2. 2013)

Obrázek č.9 - císařský dům, sídelní dům Rudolfa II. (vlastní foto, 23.3 2013)

Obrázek č.10 rytíř Žumbera, socha na Císařském domě

Obrázek č.11 - plzeňská radnice s chrámem sv. Bartoloměje (dostupné z: www.plzen.cz, 18.2. 2013)

Obrázek č.12 - plzeňská radnice s chrámem sv. Bartoloměje (vlastní foto, 23.3 2013)

Obrázek č.13 přední strana plzeňské radnice (vlastní foto, 23.3 2013)

Obrázek č.14 přední strana plzeňské radnice (vlastní foto, 23.3 2013)

Obrázek č.15 zadní část radničního komplexu (vlastní foto, 23.3 2013)

Obrázek č.16 zadní část radničního komplexu (vlastní foto, 23.3 2013)

Obrázek č.17 schodiště na plzeňské radnici (vlastní foto, 23.3 2013)

Obrázek č.1 plzeňská radnice

Obrázek č.2 plzeňská radnice

Obrázek č.3 plzeňská kašna, v pozadí s plzeňskou radnicí

Obrázek č.4 plzeňská kašna, v pozadí s plzeňskou radnicí

Obrázek č.5 plzeňský morový sloup, v pozadí s plzeňskou radnicí

Obrázek č.6 plzeňský erb na plzeňské radnici

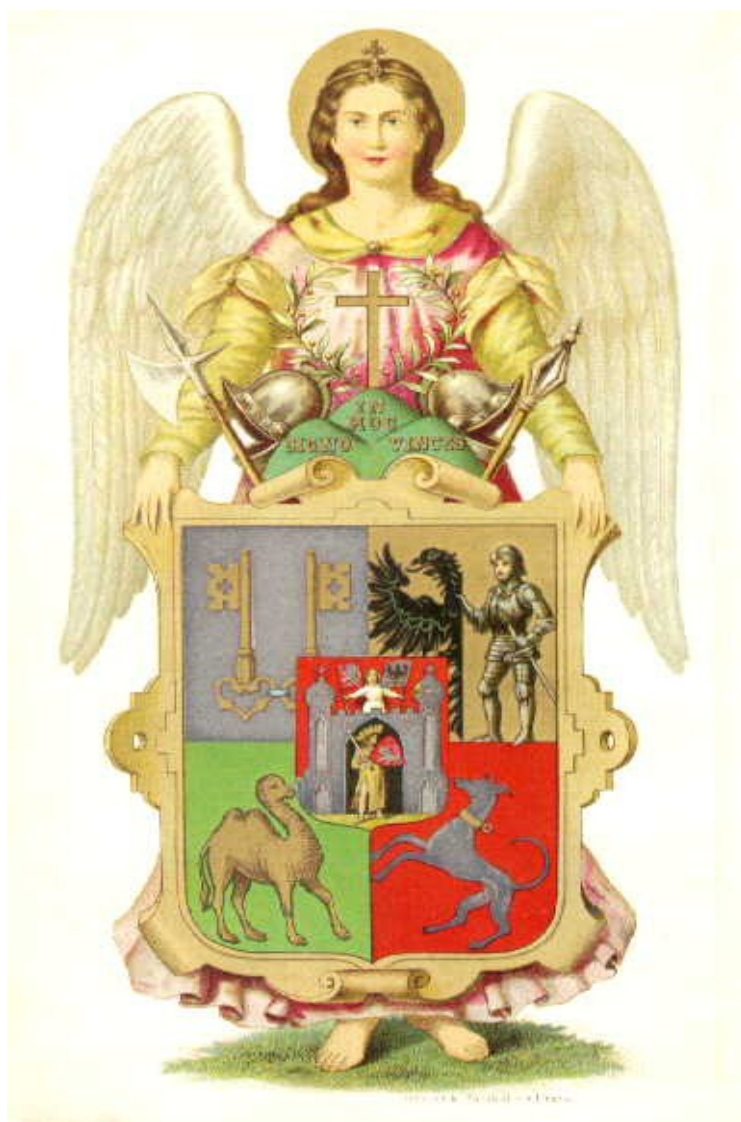

Obrázek č.7 plzeňský erb

Obrázek č.8 plzeňský erb

Obrázek č.9 císařský dům, sídelní dům Rudolfa II.

Obrázek č.10 rytíř Žumbera, socha na Císařském domě

Obrázek č.11 plzeňská radnice s chrámem sv. Bartoloměje

Obrázek č.12 plzeňská radnice s chrámem sv. Bartoloměje

Obrázek č.13 přední strana plzeňské radnice

Obrázek č.14 přední strana plzeňské radnice

Obrázek č.15 zadní část radničního komplexu

Obrázek č.16 zadní část radničního komplexu

Obrázek č.17 schodiště na plzeňské radnici

